

ΕΚΘΕΣΗ 2022
ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΥΝΙΔΑΣ

ΕΠΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΥΝΗΣΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ

Συντάκτης
Σταμάτιος Ζαχαριάδης, Γραμματέας ΟΕΥ Γ΄
Τύνιδα, Αύγουστος 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ - ΤΥΝΗΣΙΑ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	4
1. Στοιχεία Γεωγραφίας και Πληθυσμού	4
2. Πολιτικό Σύστημα (Πολίτευμα – Πολιτικά Κόμματα).....	4
3. Εξωτερικές Σχέσεις	5
3.1 Τυνησία - Ευρωπαϊκή Ένωση.....	5
3.2 Θέση της χώρας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Περιβάλλον	6
3.3 Συμμετοχή Τυνησίας σε Διεθνείς Οργανισμούς - Διεθνείς Συμφωνίες.....	6
3.4 Διμερείς Συμφωνίες	9
4. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΥΝΗΣΙΑΣ.....	13
1. Γενικά Στοιχεία, Εξέλιξη της Τυνησιακής Οικονομίας κατά το 2022, Προοπτικές	13
2. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη.....	15
3. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Τομέων.....	15
3.1 Γεωργία/Αγροτική Παραγωγή	15
3.2 Βιομηχανία	17
3.3 Τουρισμός.....	19
3.4 Ενέργεια.....	19
3.5 Αγορά Εργασίας	20
3.6 Πληθωρισμός.....	21
3.7 Εξωτερικό Εμπόριο της Τυνησίας κατά το 2022.....	22
4. Οικονομικό-Επιχειρηματικό Περιβάλλον.....	25
5. Προβλήματα που συναντούν οι ξένες επιχειρήσεις	26
6. Ξένες Επενδύσεις στην Τυνησία	28
7. Δημόσιοι Διαγωνισμοί	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΤΥΝΗΣΙΑΣ	34
1. Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – Τυνησίας 2022	34
2. Προτάσεις για αύξηση εξαγωγών	39
3. Επενδύσεις.....	41

4. Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ .	45
1. Αύξηση παραγωγής φωσφορικών αλάτων της Τυνησίας.....	45
2. Κλαδικές Μελέτες Γραφείου ΟΕΥ.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ - ΤΥΝΗΣΙΑ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Στοιχεία Γεωγραφίας και Πληθυσμού

Έκταση	163.610 km ²
Κλίμα	Μεσογειακό. 11,4 °C το χειμώνα και 29,3 °C το καλοκαίρι
Ωρα	GMT + 1 - η Τυνησία, σε σχέση με την Ελλάδα, βρίσκεται μια ώρα πίσω τους χειμερινούς μήνες και δυο ώρες πίσω τους καλοκαιρινούς
Πρωτεύουσα	Τύνιδα (2,5 εκ. κάτοικοι)
Κύριες πόλεις	Sfax, Sousse, Bizerte, Kairouan, Gabès
Πληθυσμός	12, 046 εκ.
Αστικός πληθυσμός	66,4 %
Ενεργός πληθυσμός	36,5 %
Ποσοστό αναλφαβητισμού	17,2 %
Προσδόκιμο ζωής	75 έτη

Πηγές: Φορέας Προώθησης Επενδύσεων Τυνησίας / Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας (Foreign Investment Promotion Agency – FIPA).

Με έκταση 163.610 τετρ. χλμ., η Τυνησία είναι η μικρότερη σε έκταση χώρα στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής και μοιράζεται χερσαία σύνορα με τη Λιβύη και την Αλγερία. Η χώρα περιβάλλεται από την Μεσόγειο και η ακτογραμμή της εκτείνεται σε μήκος 1.148 km.

Η χώρα επίσημα διαιρείται σε 24 διοικητικά διαμερίσματα (wilayat): Beja, Ben Arous, Bizerte, Gabes, Gafsa, Jendouba, Kairouan, Kasserine, Kebili, Kef, L'Ariana, Mahdia, Manouba, Medenine, Monastir, Nabeul, Sfax, Sidi Bouzid, Siliana, Sousse, Tataouine, Tozeur, Tunis, Zaghouan. Το κλίμα στο Βορρά είναι ήπιο με βροχερούς χειμώνες και ζεστά και ξηρά καλοκαίρια ενώ στο Νότο είναι ερημικό.

Το γεωφυσικό ανάγλυφο αποτελείται από βουνά στο Βορρά, στο μέσο της χώρας από πεδινές εκτάσεις και στο νότο ημιάνυδρες εκτάσεις που καταλήγουν στη Σαχάρα. Το καλλιεργήσιμο έδαφος φθάνει στο 18.3% του συνόλου. Η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού ζει στο βόρειο μισό της χώρας και ο νότος είναι εξαιρετικά αραιοκατοικημένος.

Εθνική Επέτειος: 20 Μαρτίου (1956), Ημέρα Ανεξαρτησίας.

2. Πολιτικό Σύστημα (Πολίτευμα – Πολιτικά Κόμματα)

Το πολίτευμα της χώρας είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία. Πρόεδρος της χώρας είναι ο κ. Kais Saïed νομικός και καθηγητής συνταγματικού δικαίου ο οποίος έλαβε στο β' γύρο των Προεδρικών Εκλογών της 13.10.2019 το 72,71% των ψήφων (2,8 εκ ψήφοι) έναντι 27,29% (1,04 εκ. ψήφοι) του αντιπάλου του κ. Nabil Karoui. Ο κ. Kais Saïed κατήλθε ως ανεξάρτητος δεν έχει δικό του κόμμα στη Βουλή. Ιστοσελίδα Προεδρίας <https://www.carthage.tn/>

Η Τυνησία κατά την τελευταία διετία αντιμετωπίζει πολιτική αστάθεια και με πρωτοβουλία του Προέδρου, τον Ιούλιο του 2021, το Κοινοβούλιο έπαυσε να λειτουργεί –εν μέσω σφοδρών αντιδράσεων της αντιπολίτευσης - ενώ είναι σε εξέλιξη διαδικασία δημοψηφίσματος για αναθεώρηση Συντάγματος και διενέργεια εκλογών βάσει αυτής. Η σύνθεση της Κυβέρνησης εδώ: <http://fr.tunisie.gov.tn/3-membres-de-gouvernement.htm> και η ιστοσελίδα της του Προέδρου της Κυβέρνησης <http://www.pm.gov.tn>.

Βασικό ρόλο στην διαμόρφωση της πολιτικοοικονομικής ζωής της χώρας έχουν και η εργοδοτική Ένωση Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA). <http://www.utica.org.tn/Fr/#?> και η Κεντρική Ένωση Εργαζομένων Tunisian General Labour Union (Union Générale Tunisienne du Travail, UGTT) <http://www.ugtt.org.tn/>.

Το νομικό σύστημα της Τυνησίας είναι κοσμικό βασίζεται στο ναπολεόντειο κώδικα και προσομοιάζει στα πρότυπα της Ε.Ε.

3. Εξωτερικές Σχέσεις

3.1 Τυνησία - Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις 17/7/1995 η Τυνησία υπέγραψε τη Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελεύθερου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα). Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, εκτός ολίγων περιπτώσεων, έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή – οι εισαγωγές τους στην Τυνησία επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς έως 36%.

Η σύναψη της Συμφωνίας ALECA (Accord de Libre-Echange Approfondi et Complet - Σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών) μεταξύ Ε.Ε.-Τυνησίας αποτελεί έναν από τους στόχους της προνομιακής εταιρικής σχέσης (Partenariat Privilegié) την οποία συμφώνησαν Ε.Ε. – Τυνησία στις 19/11/2012. Από το φθινόπωρο του 2019 και λόγω των βουλευτικών και προεδρικών εκλογών την Τυνησία δεν υπήρξε κάποια συνέχεια επί των διαπραγματεύσεων. Υπάρχουν επίσης μεγάλες αντιδράσεις από την κοινωνία των πολιτών και ιδίως των αγροτικών ενώσεων που θεωρούν ότι η Συμφωνία θα επιφέρει μεγάλο πλήγμα στην εγχώρια παραγωγή λόγω μειωμένης ανταγωνιστικότητας της τυνησιακής πλευράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι φιλοδοξία της Τυνησίας είναι να αποκτήσει μέσω της ALECA καθεστώς παρόμοιο με της Νορβηγίας¹.

Η Ε.Ε είναι ο βασικός υποστηρικτής της χώρας κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid 19, καθώς συνολικά έχει δεσμεύσει 600 εκ. ευρώ και τα οποία διαθέτει σταδιακά σε διάφορα προγράμματα εκ των οποίων τα 300 πρώτα στο πακέτο χρηματοδότησης Macro-Financial Assistance (MFA) για τον COVID-19². Σύμφωνα δε με τον ευρωπαϊκό Επίτροπο κ. Olivér

¹ <https://www.tap.info.tn/en/Portal-Economy/10146853-through-dcfta>

² https://www.eeas.europa.eu/delegations/tunisia/union-europ%C3%A9enne-verse-300-millions-deuros-dassistance-macro-financi%C3%A8re-%C3%A0-la_en

Várhelyi, που επισκέφθηκε την Τύνιδα στις 29/3/2022, η Ε.Ε είναι έτοιμη να κινητοποιήσει περίπου 4 δις ευρώ σε επενδύσεις με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην Τυνησία, στο πλαίσιο της νέας Ατζέντας για τη Μεσόγειο που πρότεινε η Ευρωπαϊκή Ένωση για την τόνωση της μακροπρόθεσμης κοινωνικοοικονομικής ανάκαμψης στην περιοχή. Σημείωσε ότι η Τυνησία διαδραματίζει βασικό ρόλο σε αυτή τη νέα Ατζέντα. Το νέο σχέδιο της ΕΕ για την Τυνησία θα επικεντρωθεί στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και θα έχει στόχο να «επιτευχθεί μια σύγχρονη ψηφιακή οικονομία με συνδεσιμότητα της χώρας, και αυξημένο εμπόριο με την Ευρώπη».

Στις 28 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδωσε το πράσινο φως για την υπογραφή των αεροπορικών συμφωνιών με την Ουκρανία, την Αρμενία, την Τυνησία και το Κατάρ. Με την υπογραφή, κάθε συμφωνία πρέπει στη συνέχεια να επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη και το άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Η εν λόγω εξέλιξη έχει βαρύνουσα σημασία για την Τυνησία καθώς αναμένεται να δώσει περαιτέρω ώθηση στο εμπόριο, τον τουρισμό, τις επενδύσεις και εν γένει να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

3.2 Θέση της χώρας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Περιβάλλον

Η Τυνησία από πλευράς ΑΕΠ κατατάσσεται 90^η παγκοσμίως μεταξύ 216 οικονομιών σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας. <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/gdp-ranking>, <https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>

Από πλευράς διαφάνειας, η Τυνησία κατατάσσεται στην 85η θέση μεταξύ 180 χωρών σύμφωνα με την κατάταξη του Οργανισμού Transparency International [2020 - CPI - Transparency.org](https://www.transparency.org/en/cpi/2020)

Τέλος, από πλευράς καινοτομίας κατατάσσεται στην 73η θέση μεταξύ 132 χωρών με βάση το δείκτη Global Innovation Index [Indicator Rankings & Analysis | Global Innovation Index](https://www.gii.gov.uk/indicator-rankings).

Η Τυνησία κατατάσσεται στην 97η θέση ανάμεσα σε 189 χώρες σύμφωνα με τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index - HDI) για το 2020. <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking>

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDI) είναι ένας στατιστικός δείκτης που προκύπτει από τον συνυπολογισμό του δείκτη προσδόκιμου ζωής, των προβλεπόμενων ετών εκπαίδευσης, του κατά κεφαλήν εθνικού εισοδήματος και ο οποίος χρησιμοποιείται για να κατατάξει τις χώρες σε τέσσερα επίπεδα ανθρώπινης ανάπτυξης. Μια χώρα σημειώνει υψηλότερο δείκτη HDI όταν η διάρκεια ζωής, το επίπεδο εκπαίδευσης, και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι υψηλότερα.

3.3 Συμμετοχή Τυνησίας σε Διεθνείς Οργανισμούς - Διεθνείς Συμφωνίες

Η Τυνησία θεωρείται μια διαφοροποιημένη και σε μεγάλο βαθμό ανοιχτή οικονομία. Η Τυνησία είναι, μεταξύ άλλων, μέλος του Ο.Η.Ε., της Ένωσης Αραβικών Κρατών, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO). Στην Τυνησία υπάρχουν γραφεία αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΗΕ, της Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης, της Παγκόσμιας Τράπεζας, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την

Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD).

Διμερείς Συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου: **Η Τυνησία αποτελεί μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου από το 1995**. Έχει συνάψει συμφωνίες εμπορίου με περίπου 60 χώρες, κάποιες εκ των οποίων περιέχουν προτιμησιακές διευθετήσεις (preferential trade arrangements). Αναφέρουμε τις συμφωνίες με τη Λιβύη, την Αλγερία και την Τουρκία καθώς και τη **Συμφωνία Agadir** (2004), η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία ζώνης ελευθέρων συναλλαγών με την Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Μαρόκο. Επίσης, έχει υποστηρίξει την **Ένωση του Αραβικού Μαγκρέμπ (UMA – Union du Maghreb Arab)** μαζί με την Αλγερία, το Μαρόκο, τη Μαυριτανία και τη Λιβύη η οποία προβλέπει ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των μελών της με ορισμένες εξαιρέσεις.

Γενικότερος στόχος της κυβέρνησης και ιδιαίτερα της οικονομικής διπλωματίας της είναι η περαιτέρω ενδυνάμωση των σχέσεων με τις αφρικανικές χώρες. Από τον Ιούλιο του 2018 είναι μέλος στην οικονομική αφρικανική ένωση **“Common Market for Eastern and Southern Africa- COMESA”** στην οποία συμμετέχουν Αφρικανικά κράτη³.

Επίσης, συμμετέχει στην **Αφρικανική Ηπειρωτική Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (African Continental Free trade Area - AfCFTA)**⁴. Σημειώνουμε ότι η Αφρικανική Ηπειρωτική Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών εγκρίθηκε το 2012 από την 18η Τακτική Σύνοδο της Συνέλευσης Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Αφρικανικής Ένωσης, τέθηκε σε ισχύ από τις 30 Μαΐου 2019, ενώ η κυβέρνηση της Τυνησίας υπέγραψε τη σύμβαση για την προσχώρηση στην περιοχή στις 21 Μαρτίου 2018 στην πόλη Κιγκάλι της Ρουάντα.

Η AfCFTA θα συγκεντρώσει πενήντα πέντε κράτη μέλη της Αφρικανικής Ένωσης (επί του παρόντος 54 καθώς δε συμμετέχει η Ερυθραία) με συνολικό πληθυσμό άνω του 1,2 δις και συνδυασμένο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν άνω των 2,5 τρις δολαρίων ΗΠΑ και αναμένεται να αυξήσει το επίπεδο του εμπορίου μεταξύ των αφρικανικών χωρών από 16% σε 33%. Όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχόντων χωρών, η AfCFTA θα είναι η μεγαλύτερη ζώνη ελευθέρων συναλλαγών στον κόσμο από τη σύσταση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Τα άμεσα οφέλη για την Τυνησία είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της στις αφρικανικές αγορές, δεδομένου του υψηλού επιπέδου των τελωνειακών δασμών που επιβάλλονται στα εισαγόμενα εμπορεύματα, στις περισσότερες αφρικανικές χώρες. Επίσης, η κατάργηση των μη τελωνειακών εμποδίων που δυσχεραίνουν την κυκλοφορία των εμπορευμάτων και ως εκ τούτου η αύξηση των τυνησιακών εξαγωγών και η πρόσβαση σε, ως τούδε, πολύ δύσκολες αγορές. Εκτιμάται ότι το εθνικό εισόδημα της Τυνησίας μπορεί να αυξηθεί κατά 6% έως το 2035 υπό την προϋπόθεση της πλήρους εμπλοκής στην AfCFTA. Η Τυνησία συμμετέχει στο **Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)**, <https://www.miga.org> / μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας που προσφέρει στον ιδιωτικό τομέα ασφαλιστικές εγγυήσεις για πολιτικούς κινδύνους.

³ http://www.commerce.gov.tn/Fr/marche-commun-de-l-afrique-orientale-et-australe-comesa_11_418

⁴ <https://afcfta.au.int/en/member-states/tunisia> , http://www.commerce.gov.tn/Fr/zone-de-libre-echange-continentale-africaine-zlecaf_11_421

Οι εμπορικές Συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει η Τυνησία παρατίθενται στον κάτωθι πίνακα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – ΠΟΕ.

Εμπορικές Συμφωνίες Τυνησίας 2015

Agreement	Date of entry into force	Coverage of the Agreement	Notification to the WTO	
			Year	Legal provision
Tunisia - Turkey	01.07.05	Goods	2005	GATT Article XXIV
Tunisia - European Free Trade Association (EFTA)	01.06.05	Goods	2005	GATT Article XXIV
Tunisia - European Union	01.03.98	Goods	1999	GATT Article XXIV
Agreement establishing the Greater Arab Free Trade Area (GAFTA)	01.01.98	Goods	2006	GATT Article XXIV
Global System of Trade Preferences among Developing Countries (GSTP)	19.04.89	Goods	1989	Enabling clause
Protocol relating to Trade Negotiations among Developing Countries (PTN)	11.02.73	Goods	1971	Enabling clause
Tunisia - Iran	26.05.08	Goods	Not notified	
Agadir Agreement (Egypt, Jordan, Morocco, Tunisia)	06.07.06	Goods	Not notified	
Tunisia - Syria	10.03.05	Goods	Not notified	
Tunisia - Libya	19.02.02	Goods	Not notified	
Tunisia - Iraq	31.12.99	Goods	Not notified	
Tunisia - Morocco	16.03.99	Goods	Not notified	
Tunisia - Jordan	1999	Goods	Not notified	
Tunisia - Egypt	1998	Goods	Not notified	
Tunisia - Algeria	2008	Goods	Not notified	
Tunisia - Mauritania	..	Goods	Not notified	
Community of Sahel-Saharan States (CEN-SAD)	..	Goods	Not notified	
Arab Maghreb Union (AMU)	..	Goods	Not notified	

Πηγή: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s341_e.pdf

3.4 Διμερείς Συμφωνίες

Μεταξύ Ελλάδας και Τυνησίας έχουν υπογραφεί:

Πρακτικό συνεργασίας στον τομέα της σπογγαλείας	Αθήνα, 17.01.1966, Υπ. Απόφ. 31.10.1968, ΦΕΚ 76/30.04.1969, Έναρξη ισχύος 17.1.1966
Εμπορική συμφωνία μετά πινάκων και ανταλλαγή επιστολών	Τύνιδα, 02.03.1960, ΦΕΚ 79/18.05.1962 Ρήτρα ΜΕΚ για την ναυτιλία. Ετήσια ανανέωση
Συμφωνία οικονομικής, τεχνικής και επιστημονικής συνεργασίας	Αθήνα, 26.05.1962, Ν.Δ. 4412/4.11.1964, ΦΕΚ 213/11.11.1964. Έναρξη ισχύος 26.05.1962
Σύμβαση ναυτιλίας	Τύνιδα, 09.07.1966, Α.Ν. 133/1967, ΦΕΚ 176/01.01.1967, Ισχύς από της υπογραφής
Γενική συμφωνία οικονομικής, μορφωτικής και τεχνικής συνεργασίας	Τύνιδα, 27.04.1976, Ν. 639/1977, ΦΕΚ 197/15.07.1977, Έναρξη ισχύος 05.10.1977
Πρόσθετο Πρωτόκολλο σε εμπορική συμφωνία 2.3.1960 και Πρωτόκολλο τουριστικής συνεργασίας	Αθήνα, 17.10.1966, Υπ. Απ. 31.10.1968, ΦΕΚ 76/30.4.1969, Έναρξη ισχύος 17.01.1966
Συμφωνία μορφωτικής συνεργασίας	Αθήνα, 08.07.1987, Ν. 1925/1991, ΦΕΚ 16/Α/15.02.199, Έναρξη ισχύος 01.07.1991, Ανακ. ΦΕΚ 89/Α/21.06.1991
Πρωτόκολλο σχετικά με την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ναρκωτικών και πλαστών διαβατηρίων μετά σχετικού Πρακτικού	Τύνιδα, 19.05.1990, Υπ. Απόφ. 23.06.1992 ΦΕΚ 107/Α/01.01.1992
Τουριστική συμφωνία	Τύνιδα, 19.02.1992, Ν. 2095/1992, ΦΕΚ 188/Α/02.10.1992, Έναρξη ισχύος 11.01.1993
Συμφωνία αεροπορικών μεταφορών	Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 2200/1994, ΦΕΚ 48/Α/28.03.1994, Έναρξη ισχύος 23.12.1994
Σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας σε σχέση προς τους φόρους επί του εισοδήματος και επί της ωφέλειας από κεφάλαιο	Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 3742/2009, ΦΕΚ 23/Α/13.02.2009. Έναρξη ισχύος 29.09.10
Συμφωνία αμοιβαίας προώθησης και προστασίας επενδύσεων	Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 2183/1994, ΦΕΚ 12/Α/8.2.1994, Έναρξη ισχύος 21.04.1995, Ανακ. ΦΕΚ 75/Α/1995
Σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και σε αποφάσεις διαιτησίας	Τύνιδα, 12.04.1993, Ν. 2228/1994, ΦΕΚ 130/Α/11.08.1994, Έναρξη ισχύος 21.1.1995 Ανακ. ΦΕΚ 6/Α/25.01.1995
Συμφωνία αθλητικής συνεργασίας μετά Πρωτοκόλλου	Αθήνα, 16.02.1994, Δεν χρήζει κύρωσης και ισχύει από της υπογραφής της
Σύμβαση περί εκδόσεως και δικαστικής αρωγής σε ποινικές υποθέσεις	Αθήνα, 06.07.1994, Ν. 2312/1995, ΦΕΚ 120/Α/19.06.1995, Έναρξη ισχύος 03.12.1995
Συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ΕΟΚ και μελών της μετά Τυνησίας	Βρυξέλλες, 17.07.1995, Υπ. Απόφ. 4.6.1996, ΦΕΚ 119/Α/17.06.1996
Προξενική σύμβαση	Αθήνα, 17.07.1996 Ν. 2553/1997, ΦΕΚ 267/Α/24.12.1997 Έναρξη ισχύος 01.02.1999
Συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας	Τύνιδα, 03.09.1998, Ν. 2816/2000, ΦΕΚ 71/Α/10.3.2000, ΦΕΚ 115/Α/28.6.2004, Έναρξη ισχύος 28.4.2004
Συμφωνία αμοιβαίας προστασίας διαβαθμισμένων πληροφοριών	Τύνιδα, 2.3.2001, Δεν χρήζει κύρωσης και ισχύει από της υπογραφής της
Πρωτόκολλο 7 ^{ης} διευρυμένης Μικτής Διπλωματικής Επιτροπής	Αθήνα, 5-6.4.2001, Υπ. Απόφ. 18.9.2002, ΦΕΚ 229/Α/2.10.2002
Πρωτόκολλο συνεργασίας δύο ΥΠΕΞ	Αθήνα, 20.4.2001, Υπ. Ανακ. 18.6.2001, ΦΕΚ 189/17.8.2001, Ισχύει από της υπογραφής
Συμφωνία Υπ. Άμυνας για συμμετοχή στο	Αθήνα, 02.09.2002, Ν. 3163/2003, ΦΕΚ 175/Α/02.07.2003,

πολυεθνικό κέντρο εκπαίδευσης , επιχειρήσεων υποστήριξης της ειρήνης	ΦΕΚ 115/Α/28.6.2004, Έναρξη ισχύος 28.04.2004
Συμφωνία για συνεργασία στους τομείς της επιστήμης και τεχνολογίας	Αθήνα, 16.12.2002, Ν. 3211/2003, ΦΕΚ 306/Α/24.12.2003, Έναρξη ισχύος 21.1.2004 Ανακ. ΦΕΚ 33/Α/9.2.2004
Πρωτόκολλο διοικητικής συνεργασίας σε θέματα δικαιοσύνης μεταξύ των δύο αρμόδιων Υπουργείων	Τύνιδα, 7.10.2003, Ν. 3278/2004, ΦΕΚ 201/Α/25.10.2004, Έναρξη ισχύος από της υπογραφής
Συμφωνία στον τομέα οδικών μεταφορών προσώπων και εμπορευμάτων και διαμετακόμισης	Τύνιδα, 7.10.2003, Ν. 3267/2004, ΦΕΚ 183/Α/30.9.2004
Πρωτόκολλο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας	Αθήνα, 09.05/2006 Υπ. Αποφ. 09.10.2006, ΦΕΚ 223/Α/18.10.2006

(Πηγή: Β3 Δ/ση ΥΠΕΞ)

Επίσης έχουν υπογραφεί:

- Σύμφωνο Αμοιβαίας Επιχειρηματικής Συνεργασίας μεταξύ των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Θεσ/νίκης και Sfax (2002).
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΕΒΕΑ και του Επιμελητηρίου της Τύνιδας.
- Συμφωνία συνεργασίας στον τομέα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης μεταξύ της ΕΡΤ και της Ραδιοτηλεόρασης της Τυνησίας (RTT) (6.03.1993).
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΟΠΕ και του αντίστοιχου CEPEX (υπεγράφη στην Τύνιδα στις 07.10.03 στο πλαίσιο της ΜΔΕ).
- Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα των ΑΠΕ μεταξύ Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) και του Agence National pour la Maitrise de l' Energie (ANME) (Αθήνα, 04.09.2007).
- Σύμβαση Συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Εταιρείας Εκμετάλλευσης και Διανομής Νερού της Τυνησίας (SONEDE) και της ΕΥΔΑΠ. Αθήνα (14.05.2008).
- Μνημόνιο Κατανόησης ΣΕΒ και UTICA το οποίο, μεταξύ άλλων, προβλέπει και τη σύσταση διμερούς επιχειρηματικού Συμβουλίου, Τύνιδα 23/4/2019
- Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ ΕΒΕΑ και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τύνιδας CCIT Τύνιδα 23/4/2019.

Ελλάδα και Τυνησία υπέγραψαν στις 27-4-1976 Συμφωνία Οικονομικής, Πολιτιστικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας. Βάσει της Συμφωνίας αυτής, συγκαλείται ανά διετία Μικτή Διυπουργική Επιτροπή. Η πλέον πρόσφατη σύγκληση της εν λόγω Μικτής Επιτροπής, έγινε στην Τύνιδα υπό τον ΥΦΥΠΕΞ κ. Δ. Μάρδα 2-3.11.2016. Υπεγράφησαν Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ Enterprise Greece – Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων στην Τυνησία FIPA & Οργανισμού Προώθησης Τυνησιακών Εξαγωγών CEPEX και Συμφωνία στον τομέα της Υγείας.

Κατά την ελληνική επιχειρηματική αποστολή στην Τύνιδα (22-24.4.2019) που διοργανώθηκε από τον ΣΕΒ, το ΕΒΕΑ και τον ΣΕΒΕ υπεγράφη Μνημόνιο Κατανόησης ΣΕΒ και UTICA το οποίο, μεταξύ άλλων, προβλέπει και τη σύσταση διμερούς επιχειρηματικού Συμβουλίου και αντίστοιχα Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ ΕΒΕΑ και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τύνιδας CCIT.

Σημαντική για την περαιτέρω ανάπτυξη των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων είναι η υπογραφή της Διμερούς Συμφωνίας για τις Θαλάσσιες Μεταφορές κατά την επίσκεψη ΥΠΕΞ κ. Ν. Δένδια στην Τύνιδα (29.6.2020).

4. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ο Τύπος στην Τυνησία είναι ως επί το πλείστον αραβόφωνος αλλά υπάρχουν και αρκετές γαλλόφωνες εφημερίδες και περιοδικά. Οι βασικότερες πηγές ενημέρωσης είναι οι εξής:

Βασικό Ειδησεογραφικό Πρακτορείο: Agence Tunis Afrique Presse με έκδοση στα αραβικά, γαλλικά και αγγλικά <https://www.tap.info.tn/en>

Ραδιόφωνο

Εθνικό Ραδιόφωνο Τυνησίας: <http://www.radionationale.tn/>. Διεθνές ραδιόφωνο Τυνησίας με εκπομπές στα γαλλικά και άλλες γλώσσες RCTI <http://www.rcti.tn/> Άλλα δημοφιλή ραδιόφωνα Mosaïque FM, Shems FM, Express FM

Portal για τυνησιακούς ραδιοσταθμούς <http://www.radiotunis.com/>, <http://www.tunisie-radio.com/>

Τηλεόραση

Κρατική Τηλεόραση <http://www.watania1.tn/>

Λοιπά κανάλια, EL HIWAR, NESSMA TV, HANNIBAL TV, ATTASSIA TV. Κόμβος πρόσβασης στα τυνησιακά κανάλια <http://www.tunisvista.com/medias/>

Εφημερίδες, Περιοδικά, Ενημερωτικές ιστοσελίδες

- Assabah, Η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη αναγνωσιμότητα στην Τυνησία <http://www.assabah.com.tn/>
- Al Chourouk, καθημερινή εφημερίδα <http://www.alchourouk.com/>
- ESSAHAFI καθημερινή εφημερίδα <http://www.essahafi.tn/>
- Le Presse Η μεγαλύτερης κυκλοφορίας γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα <http://www.lapresse.tn/>
- Le Temps, Γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα με αρκετά μεγάλη κυκλοφορία <http://www.letemps.com.tn/>
- Le Quotidien, <http://www.lequotidien.tn/> γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα
- Leaders, Περιοδικό με υψηλή αναγνωσιμότητα και κύρος (γαλλικά, αραβικά) <http://www.leaders.com.tn/>
- Εβδομαδιαία περιοδική έκδοση <http://www.webdo.tn/>
- L'Economiste Maghrebini Περιοδικό και ηλεκτρονική σελίδα με μεγάλη επισκεψιμότητα εστιάζει σε οικονομικά θέματα (γαλλικά) <http://www.leconomistemaghrebini.com/>
- African Manager ενημερωμένη ηλεκτρονική έκδοση (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά) http://africanmanager.com/site_eng/?v=947d7d61cd9a
- Business News, με οικονομική, επιχειρηματική και πολιτική ενημέρωση <http://www.businessnews.com.tn/> (γαλλικά)
- Έβδομαδιαία έντυπη και ηλεκτρονική Έκδοση [http://www.realites.com.tn/\(γαλλικά\)](http://www.realites.com.tn/(γαλλικά))
- <http://nawaat.org/portail/en/> Ανεξάρτητο blog, μια συλλογική πλατφόρμα ενημέρωσης που απηχεί κριτικές απόψεις της τυνησιακής πολιτικής και κοινωνικής ζωής (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά).
- Ηλεκτρονική Έκδοση, έμφαση στην οικονομία και χρηματιστήριο <http://www.ilboursa.com/>

- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tunisiefocus.com/>
- Οικονομική Επιθεώρηση www.entreprises-magazine.com
- Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση <https://www.tunisienumerique.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://kapitalis.com/tunisie/> (γαλλικά)
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tekiano.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tunivisions.net/>
- Ηλεκτρονική Εφημερίδα σε αραβική και γαλλική. <http://www.lexpertjournal.net/fr/>
- Ηλεκτρονική Εφημερίδα σε αραβική <http://ar.lemaghreb.tn/>

ΟΙ κάτωθι σύνδεσμοι παρέχουν πρόσβαση στις ιστοσελίδες των ΜΜΕ της Τυνησίας.

<http://www.abyznewslinks.com/tunis.htm>, <http://www.onlinenewspapers.com/tunisia.htm>
<http://www.presetunisienne.com/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΥΝΗΣΙΑΣ

1. Γενικά Στοιχεία, Εξέλιξη της Τυνησιακής Οικονομίας κατά το 2022, Προοπτικές

Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Τυνησίας, υπήρξε μέτρια ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας κατά το προηγούμενο έτος, ήτοι η ανάπτυξη κυμάνθηκε γύρω στο 2.5% για ολόκληρο το 2022, με αναιμικές προοπτικές για μια το 2023. Η άνοδος αυτή δεν ήταν η αναμενόμενη ώστε να αναπληρωθεί η μεγάλη συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά σχεδόν 9% το 2020, η μεγαλύτερη στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής.

Βασικοί παράγοντες πίσω από την μέτρια ανάκαμψη, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα) είναι η σχετική εξάρτηση της οικονομίας από τον τουρισμό, ο περιορισμένος δημοσιονομικός χώρος και το δύσκολο επιχειρηματικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στις επενδύσεις και στον ανταγωνισμό.

Όσον αφορά τον εξωτερικό τομέα, υπήρξε αύξηση του εμπορικού εμπορίου λόγω της ανάκαμψης της δραστηριότητας σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διαμορφώθηκε στο -7,1% του ΑΕΠ για το 2022. Τα αποθέματα μειώθηκαν στα 21 δισεκατομμύρια δηνάρια (6,78 δισεκατομμύρια δολάρια) στις 7 Ιουνίου 2023, αρκετά για να καλύψουν 91 ημέρες εισαγωγών, σε σύγκριση με 123 ημέρες την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους..

Ο πληθωρισμός συνέχισε την ανοδική του πορεία το 2022, κλείνοντας το έτος στο 8,5%, έναντι 6,6% τον Νοέμβριο του 2021 και 4,9% ένα χρόνο νωρίτερα. Οι βασικοί λόγοι της επιμονής των πληθωριστικών πιέσεων είναι η εκτίναξη των διεθνών τιμών, ιδίως των εισαγόμενων προϊόντων, η άνοδος τιμών ενέργειας λόγω του πολέμου στην Ουκρανία και η τάση συγκράτησης των κρατικών επιδοτήσεων.

Για το τρέχον έτος υπήρχε η πρόβλεψη ότι η ανάπτυξη επίσης να κινηθεί με τους ίδιους ρυθμούς του παρελθόντος έτους, παρόλα αυτά οι συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία αναθεωρούν προς τα κάτω τις προβλέψεις και την τοποθετούν στο 2.5%.

Βασική σύσταση τόσο από τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς όσο και από την Κεντρική Τράπεζα είναι η αναγκαιότητα η Κυβέρνηση να προβεί σε δομικές οικονομικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, την εξασφάλιση εξωτερικών πηγών χρηματοδότησης του προϋπολογισμού για το τρέχον έτος και την αποφυγή λήψης νομισματικών μέτρων τα οποία θα είχαν αρνητικές συνέπειες για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Η κυβέρνηση στοχεύει στην προώθηση ορισμένων βασικών μεταρρυθμίσεων μεταξύ των οποίων (i) η κατάργηση των αδειών εισόδου στην αγορά και τα επιχειρηματικά εμπόδια, (ii) η μείωση των επιδοτήσεων των καταναλωτικών αγαθών, (iii) η βελτίωση της απόδοσης των κρατικών επιχειρήσεων και (iv) η μείωση του μισθολογίου του δημόσιου τομέα.

Η πρόοδος σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις είναι κρίσιμης σημασίας για τη σταθεροποίηση της μακροοικονομικής κατάστασης, και σύναψη συμφωνίας με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) για ένα νέο πρόγραμμα στήριξης – δάνειο που είναι απαραίτητο για την κινητοποίηση πολυμερούς και διμερούς χρηματοδότησης και ανάκτηση πρόσβασης στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Αν και υπήρξε προκαταρκτική συμφωνία με το ΔΝΤ τον Οκτώβρη του 2022 δεν φαίνεται να υπάρχει διάθεση από την τунησιακή πλευρά για να ευοδωθεί.

2. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

Παρατίθεται πίνακας με τα βασικά οικονομικά στοιχεία της τунησιακής οικονομίας:

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη της τунησιακής οικονομίας

	2018	2019	2020	2021	2022
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ US\$)	39,7	38.732	39,55	42,73 ⁵	49.82
Μεταβολή του ΑΕΠ (%)	2,5%	1%	-8,8%,	3,1%	
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (US\$ σε PPP)	10.890	11.070	10.120 (3.320 ονομαστικό)	11.042 (3.596 ονομαστικό)	14.154
Ανεργία (% και κατά μέσο όρο)	15,5%	14,9%	17,4%	18,4%	16.2%
Μέσος ετήσιος πληθωρισμός (%)	7,5%	6,7%	5,7%	6,6%	8.5%
Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ	77	72,6%	87,6%	84% ⁶	80%
Εξωτερικό χρέος (σε δισ US\$)	30,06	27,35	35,225	38,126	42,601
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-11,1	-8,4	-6,8	-6,3	-7.1
Εξαγωγές αγαθών (σε δισ €)	13,154	14,367	12,084	14,115	18,9
Εισαγωγές αγαθών (σε δισ €)	19,158	19,890	16,051	19,016	27,19
Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου (δισ €)	6,04	5,52	3,980	4,901	8,09
Συναλλαγματική Ισοτιμία (TNA – Ευρώ)	0,30	0,31	0,30	0,31	3,38
Διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα (δισ US\$)	5.59	7,42	9.12	8,32	6,78

Πηγές: [IMF DataMapper](#), The World Bank, https://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/stat_index.jsp

3. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Τομέων

3.1 Γεωργία/Αγροτική Παραγωγή

Η αγροτική παραγωγή αποτελεί έναν εκ των βασικών πυλώνων της τунησιακής οικονομίας, συνεισφέροντας κατά 9% έως 10% στο ΑΕΠ της χώρας και κατά 9% στο σύνολο των εξαγωγών. Τα κύρια εξαγόμενα αγροτικά προϊόντα είναι το ελαιόλαδο και οι χουρμάδες και ακολουθούν τα εσπεριδοειδή και τα λαχανικά.

- Το εμπορικό ισοζύγιο τροφίμων κατέγραψε κατά το έτος 2022 έλλειμμα 2920,2 MD (850 εκ. Ευρώ) έναντι ελλείμματος 1942,1 MD (565 εκ. Ευρώ) κατά το προηγούμενο έτος, σημειώνοντας έτσι ποσοστό κάλυψης 67,4% το 2022 έναντι 70,2% το 2021.
- Σε επίπεδο αξίας, οι εξαγωγές τροφίμων αυξήθηκαν κατά 32,0% ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 37,5%.
- Το καταγεγραμμένο έλλειμμα είναι ουσιαστικά αποτέλεσμα της αύξησης του ρυθμού εισαγωγών δημητριακών (+33,4%), φυτικών ελαίων (+122,3%), ζάχαρης (+126,3%) και σόγιας (+144,8%) και αυτό παρά την αύξηση στις εξαγωγές ελαιολάδου (+46,2%).

⁵ <https://www.statista.com/statistics/524479/gross-domestic-product-gdp-in-tunisia/>

⁶ <https://www.worldbank.org/en/country/tunisia/publication/economic-update-april-2022>

- Σημαντική βελτίωση είχε η μέση τιμή του ελαιολάδου (11,77 DT/kg) σημειώνοντας αύξηση 36,5% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.
- Αύξηση 56,1% κατέγραψε η τιμή του σκληρού σίτου σε σχέση με πέρυσι. Οι τιμές των άλλων προϊόντων δημητριακών (μαλακό σιτάρι, κριθάρι και καλαμπόκι) σημείωσαν αύξηση που κυμαίνεται μεταξύ 53% και 50%, η αύξηση αυτή συνδέεται κυρίως με τις επιπτώσεις του πολέμου μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας.

Το συνολικό έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας το 2022 αυξήθηκε κατά 55,6% φτάνοντας τα 7,32 δισεκ. Ευρώ (-25.216,0 MD) το 2022 έναντι 4,71 δισεκ. Ευρώ (-16.210,7 MD) το 2021.

- Οι συνολικές εισαγωγές αυξήθηκαν από 18,26 δισεκ. Ευρώ (62.864,9 MD) το 2021 σε 24,95 δισεκ. Ευρώ (82.789,2 MD) το 2022, σημειώνοντας αύξηση 31,7%.
- Οι δύο ομάδες προϊόντων ενέργειας και πρώτων υλών και ημικατεργασμένων προϊόντων μαζί αντιπροσώπευαν το 53,2% των συνολικών εισαγωγών της χώρας.
- Οι εισαγωγές τροφίμων αντιπροσώπευαν το 10,8% των συνολικών εισαγωγών.
- Οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 23,4% από 13,55 δισεκ. Ευρώ (46654,2 MD) σε 16,72 δισεκ. Ευρώ (57573,2 MD).
- Οι εξαγωγές τροφίμων αντιπροσώπευαν το 10,5% των συνολικών εξαγωγών.
- Το μερίδιο του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου τροφίμων στο συνολικό έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου μειώθηκε κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, από 12,0% σε 11,6%.

Εξαγωγές Γεωργικών Προϊόντων 2022

	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21
Προϊόντα	Ποσότητα (1000 T)		%	Αξία (MD)		%	Τιμή (DT/Kg)		%
Ελαιόλαδο	198,4	212,5	7,1	1710,9	2501,4	46,2	8,62	11,77	36,5
Θαλασσινά και ψάρια	27,8	31,3	12,6	621,7	739,6	19,0	22,36	23,63	5,7
Χουρμάδες	119,8	130,3	8,8	716,6	759,6	6,00	5,98	5,83	-2,5
Εσπεριδοειδ ή	17,5	12,9	-26,3	26,3	21,7	-17,5	1,50	1,68	11,9
Ντομάτες	24,0	27,3	13,6	144,6	175,7	21,5	6,02	6,44	7,0

Source : Calculs de l'ONAGRI d'après les données de l'INS.

Το 54% της αξίας εξαγωγής τροφίμων εξασφαλίζεται από τα προϊόντα ελαιολάδου (41.5%) και τους χουρμάδες (12.6%) ενώ στην τρίτη θέση έρχονται τα προϊόντα αλιείας με 12.3%. Οι τιμές εξαγωγής αυξήθηκαν κατά 36,5% για το ελαιόλαδο, 11,9% για τα εσπεριδοειδή, 7,0% για τις ντομάτες και 5,7% για την αλιεία σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Από την άλλη, αυτή των ημερομηνιών μειώθηκε κατά 2,5%.

Όσον αφορά τις εισαγωγές, τα δημητριακά παρέμειναν στα ίδια επίπεδα με το 2021 αποτελώντας το 53% των εισαγωγών, ήτοι το μαλακό σιτάρι το 18,7% το σκληρό σιτάρι το 12,1%, το κριθάρι το 9,8% και ο αραβόσιτος το 10,3%. Οι μεγάλες εισαγωγές δημητριακών εξηγούνται και από το γεγονός ότι τα προϊόντα σίτου και κυρίως το ψωμί είναι επιδοτούμενα και διαθέσιμα σε πολύ χαμηλές τιμές στους πολίτες, γεγονός που οδηγεί σε μεγάλες καταναλώσεις. Σημειώνεται ότι σταθερά στα υψηλότερα εξαγόμενα προϊόντα από τη χώρα μας στην Τυνησία είναι το σιτάρι και σιμιγάδι (Κωδ. Σ.Ο. 1001) με εξαγωγές ύψους 45.624.016 Ευρώ.

Οι τιμές εισαγωγής δημητριακών αυξήθηκαν κατά (+56,1%) για το σκληρό σιτάρι, κατά (+53,1%) για το κριθάρι, (+50,2%) για το μαλακό σιτάρι και (+37,6%) για το καλαμπόκι. Το ίδιο ισχύει για την τιμή των φυτικών ελαίων (+49,7%), της ζάχαρης (+52,4%) και του σογιάλεου (+38,6%)

Εισαγωγές Γεωργικών Προϊόντων 2022

	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21	2021	2022	2022/21
Προϊόντα	Ποσότητα (1000 T)		%	Αξία (MD)		%	Τιμή (DT/Kg)		%
Σιτάρι σκληρό	566,3	577,3	1,9	679,8	1082,1	59,2	1,20	1,87	56,1
Σιτάρι μαλακό	1326,0	1312,7	-1,0	1126,8	1675,1	48,7	0,85	1,28	50,2
Κριθάρι	1009,4	718,1	-28,9	803,2	874,6	8,9	0,80	1,22	53,1
Αραβόσιτος	994,1	827,4	-16,8	803,6	920,5	14,5	0,81	1,11	37,6
Πατάτες	15,8	24,1	52,5	31,3	51,6	64,9	1,98	2,14	8,1
Κρεατικά	1,5	3,3	120,0	8,4	34,7	313,1	5,60	10,52	87,8
Γαλακτομικά	14,5	17,5	20,7	102,2	177,2	73,4	7,05	10,13	43,7
Φυτικά λάδια	204,4	303,5	48,5	628,8	1397,9	122,3	3,08	4,61	49,7
Ζάχαρη	196,9	292,5	48,6	221,8	502,0	126,3	1,13	1,72	52,4
Υπολείμματα Σόγιας	75,0	132,5	76,7	94,0	230,1	144,8	1,25	1,74	38,6

Σε ό,τι αφορά τις επενδύσεις, οι αγροτικές επενδύσεις που εγκρίθηκαν το 2022 ανήλθαν σε 636 εκ. δηναρίων έναντι αξίας 576 εκ. δηναρίων το 2021. Αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση 10,3% σε αξία επενδύσεων, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Εθνικού Παρατηρητηρίου Γεωργίας (ONAGRI)

3.2 Βιομηχανία

Ο τομέας της βιομηχανίας αποτελεί βασικό πυλώνα απασχόλησης και σύμφωνα με το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου, (<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/tissu.asp>) οι βιομηχανικές επιχειρήσεις που απασχολούν 10 και άνω εργαζομένους ανέρχονται σε 4.810 από τις οποίες οι 2.145 είναι αποκλειστικά εξαγωγικές.

Αναλυτικότερα η διάρθρωσή του έχει ως εξής:

Τομείς	Αποκλειστικά Εξαγωγικές	Λοιπές	Σύνολο	%
Βιομηχανίες Τροφίμων	198	798	996	20,7%
Δομικά Υλικά, Κεραμικά και Γυαλί	23	327	350	7,3%
Μεταλλουργία και Σχετικές Κατασκευές	186	400	586	12,2%
Ηλεκτρικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός	225	106	331	6,9%
Χημικά Προϊόντα	132	388	520	10,8%
Κλωστοϋφαντουργία και Ρουχισμός	1 155	274	1 429	29,7%
Ξυλεία και Προϊόντα αυτής	18	134	152	3,2%
Δέρματα και Υποδηματοποιία	137	55	192	4,0%
Λοιπές Βιομηχανίες	71	183	254	5,3%
Σύνολο	2 145	2 665	4 810	100%

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου, <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/tissu.asp>

Στις επιχειρήσεις αυτές απασχολούνται 514.435 εργαζόμενοι. Το σύνολο των επιχειρήσεων με ξένη συμμετοχή είναι 1.414 εκ των οποίων 893 είναι 100% ξένης ιδιοκτησίας. 1.164 είναι αμιγώς εξαγωγικές. Οι τελευταίες έχουν ιδρυθεί βάσει του επενδυτικού νόμου ως μέσο προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων, παράγουν στην Τυνησία με διάθεση της παραγωγής αποκλειστικά στο εξωτερικό και απολαμβάνουν προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης.

Οι εξαγωγές του βιομηχανικού τομέα αυξήθηκαν από 20.356,5 MD κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2022 σε 23.667,0 MD κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2023, σημειώνοντας έτσι αύξηση 16,3%. Ο βιομηχανικός τομέας εισήγαγε 24.965,5 MD κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2023 έναντι 24.549,7 MD την ίδια περίοδο του 2022, σημειώνοντας έτσι αύξηση 1,7%.

Σε σύγκριση με το πρώτο πεντάμηνο του περασμένου έτους, οι δηλωμένες επενδύσεις σε δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών ανήλθαν σε 336,2 MD έναντι 477,9 MD κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2022). Ο αριθμός των δηλωθέντων έργων αυξήθηκε από 4001 σε 3893 κατά

τους πρώτους πέντε μήνες του έτους 2023. Ο αριθμός των θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν ανήλθε στις 13273 έναντι 12611 κατά τους πρώτους πέντε μήνες του έτους 2022, δηλαδή αύξηση 5,2%.

3.3 Τουρισμός

Η Τυνησία ανέφερε μεγάλη ανάκαμψη στις αφίξεις ξένων τουριστών το 2022, ενώ κατέγραψε περίπου 6,3 εκατομμύρια ξένους ταξιδιώτες σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις του Εθνικού Γραφείου Τουρισμού της Τυνησίας (ONTT). Σύμφωνα με αναφορές, συνολικά 6.116.756 αφίξεις ξένων επισκεπτών καταγράφηκαν στην Τυνησία από την αρχή του έτους έως τις 20 Δεκεμβρίου, σε σύγκριση με 2.354.755 τουρίστες την ίδια περίοδο του 2021, με τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Πολωνία, την Τσεχία και την Αλγερία να είναι οι κύριες χώρες προέλευσης για ξένους ταξιδιώτες.

Ο αριθμός των τουριστικών διανυκτερεύσεων στην Τυνησία κατά την προαναφερθείσα περίοδο ανήλθε σε 18,5 εκατομμύρια, ανεβάζοντας τις εισπράξεις του τουριστικού τομέα σε 1,256 δισεκατομμύρια δολάρια (1,179 δισεκατομμύρια ευρώ). Ο τουρισμός είναι ένας σημαντικός πυλώνας της οικονομίας της Τυνησίας, αντιπροσωπεύοντας το 14% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της χώρας και προσφέρει σχεδόν 400.000 άμεσες και έμμεσες ευκαιρίες απασχόλησης.

Κατά το 2022, τρία σημαντικά βήματα έδωσαν νέα ώθηση στον τουριστικό τομέα της χώρας: η παρουσίαση, στις 27 Σεπτεμβρίου, του «εθνικού στρατηγικού οράματος για τον τουρισμό της Τυνησίας έως το 2035» από τον Υπουργό Τουρισμού στον αρχηγό της κυβέρνησης. Το έργο «Προώθηση του βιώσιμου τουρισμού στην Τυνησία», μια κοινή δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στο πλαίσιο του προγράμματός της «Tounes Wijhetouna» και του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (GIZ Tunisia Agency) σε συνεργασία με την Υπουργείο Τουρισμού και Χειροτεχνίας. Τέλος το έργο της USAID «Επίσκεψη στη Δραστηριότητα της Τυνησίας». Πρόκειται για ένα πενταετές έργο που χρηματοδοτείται από την USAID και έχει σχεδιαστεί για την ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση του τουριστικού τομέα της Τυνησίας, δημιουργώντας βιώσιμες θέσεις εργασίας και αυξάνοντας τα έσοδα από τον τουρισμό. Απευθύνεται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις με εκπαίδευση και υποστήριξη νέων.

3.4 Ενέργεια

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας της Τυνησίας μειώθηκε κατά 3% το 2022, με το φυσικό αέριο να αντιπροσωπεύει το 95% του συνόλου και την αιολική ενέργεια το 2% (24% πτώση στην παραγωγή αιολικής ενέργειας το 2022), σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία του Υπουργείου Ενέργειας και Ορυχείων της χώρας. Η κρατική εταιρεία Tunisian Company of Electricity and Gas (STEG) αντιπροσώπευε σχεδόν το 96% της συνολικής παραγωγής (έναντι 84% το 2021), με αύξηση 11% στην παραγωγή χάρη στην αύξηση 12% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με αέριο. Η παραγωγή από ανεξάρτητους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας (IPP) διαιρέθηκε με 4 το 2022 σε 0,7 TWh (4% της συνολικής παραγωγής ενέργειας),

καθώς ο σταθμός ηλεκτροπαραγωγής Rades IPP ανέστειλε τη λειτουργία του από τον Ιούνιο του 2022 και ενσωματώθηκε στο STEG. Σε ένα πλαίσιο μεγάλης αύξησης των εισαγωγών από την Αλγερία (x2,4), οι πωλήσεις ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκαν κατά 5%.

Επιπλέον, η παραγωγή πετρελαίου και NGL της Τυνησίας μειώθηκε κατά 14% το 2022, ενώ η παραγωγή φυσικού αερίου της χώρας μειώθηκε κατά 2%. Η ζήτηση για προϊόντα πετρελαίου αυξήθηκε κατά 0,4%, ενώ η κατανάλωση φυσικού αερίου μειώθηκε κατά 4% (χαμηλή διαθεσιμότητα φυσικού αερίου που περιορίζει τη ζήτηση από τον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας). Κατά συνέπεια, το έλλειμμα πρωτογενούς ενέργειας της Τυνησίας αυξήθηκε κατά 4% σε 4,8 Mtoe το 2022, ακόμη και αν ληφθούν υπόψη τα δικαιώματα για τη διαμετακόμιση του αλγερινού φυσικού αερίου, τα οποία καταβάλλονται σε είδος. Το ποσοστό ενεργειακής ανεξαρτησίας της χώρας έφτασε το 50% το 2022 (συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων), έναντι 53% το 2021.

Η Τυνησία δεν διαθέτει σημαντικά αποθέματα υδρογονανθράκων όπως οι γειτονικές της χώρες Αλγερία και Λιβύη. Τα εκτιμώμενα αποθέματα πετρελαίου είναι 400 εκ. βαρέλια. Η κυβέρνηση διατηρεί τον έλεγχο ορισμένων «στρατηγικών» τομέων της οικονομίας (π.χ. του χρηματοπιστωτικού τομέα, των υδρογονανθράκων, του εθνικού αερομεταφορέα, της εκμετάλλευσης των υδάτινων πόρων, της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου).

Η βασική κρατική εταιρεία εκμετάλλευσης και εμπορίας πετρελαίου είναι η Tunisian National Oil Company (ETAP), <http://www.etap.com.tn>. Οι πετρελαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη χώρα είναι η ιταλική ENI η αυστριακή OMV καθώς και οι Perenco και Serinus Energy.

Η Τυνησία επιδιώκει να δημιουργήσει μια πολιτική ενεργειακής μετάβασης να ξεπεραστεί αυτή η δύσκολη κατάσταση, η οποία επικεντρώνεται στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και της διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας, την ανάπτυξη της ανανεώσιμης ενέργειας, το φυσικό αέριο και άλλων μηχανισμών. Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και Μεταλλείων της Τυνησίας προβαίνει κατά καιρούς σε πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων που αφορά σε εκτέλεση έργων παραγωγής ενέργειας από ηλιακή ή και αιολική ενέργεια.

Επίσης η τυνησιακή κυβέρνηση έχει ανακοινώσει ένα εθνικό πρόγραμμα που αποσκοπεί στη μείωση της ενεργειακής ευπάθειας των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος στην Τυνησία που καταναλώνουν λιγότερο από 100 κιλοβατώρες το μήνα - αριθμός που αντιστοιχεί σε περίπου 1 εκατομμύριο οικογένειες. Η κυβέρνηση θα επιδιώξει να εξοπλίσει αυτές τις οικογένειες με ηλιακές μονάδες παραγωγής ενέργειας και να τους βοηθήσει να αντικαταστήσουν παλιό ενεργοβόρο εξοπλισμό όπως ψυγεία και φωτιστικά.

3.5 Αγορά Εργασίας

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός

Ώρες εργασίας	Μισθός	Ωρομίσθιο
40 ώρες	365,732 Τυν. Δηνάρια	2,110 Τυν. Δηνάρια
48 ώρες	429,312 Τυν. Δηνάρια	2,064 Τυν. Δηνάρια

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός στη γεωργία (ημερομίσθιο): 14,560 TND

Πηγή: <https://www.paie-tunisie.com/369/fr/smig-et-smag.aspx>

Το 2022, το ποσοστό ανεργίας στην Τυνησία παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο στο περίπου 16,12%. Ωστόσο, το 2022 σηματοδότησε τη δεύτερη συνεχόμενη πτώση του ποσοστού ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας στην Τυνησία αυξήθηκε το πρώτο τρίμηνο (1ο τρίμηνο) του 2023 στο 16,1%, έναντι 15,2% το τέταρτο τρίμηνο του 2022, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν τη Δευτέρα από το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS).

Ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων την ίδια περίοδο έφτασε τις 655,8 χιλιάδες, έναντι 624,6 χιλιάδων το 4ο τρίμηνο του 2022, αυξημένος κατά 31,2 χιλιάδες. Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών μειώθηκε στο 13,9% έναντι 12,9% το 4ο τρίμηνο του 2022 και των γυναικών στο 21,2% το πρώτο τρίμηνο του 2023 έναντι 20,1% το 4ο τρίμηνο του 2022.

Το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών αυξήθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2023, φθάνοντας το 40,2% έναντι 38,8% το 4ο τρίμηνο του 2022. Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών αυξήθηκε την ίδια περίοδο στο 42,3%, σε σύγκριση με 38,6% το 4ο τρίμηνο του 2022. Η ανεργία των γυναικών μειώθηκε στο 35,3% το πρώτο τρίμηνο του 2023 από 39,1% το 4ο τρίμηνο του 2022. Η ανεργία μεταξύ των κατόχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά περίπου 0,9 ποσοστιαίες μονάδες στο 23,1% το πρώτο τρίμηνο του 2023 έναντι 24% το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Είναι 15,2% για τους άνδρες και 29,4% για τις γυναίκες.

Τα αποτελέσματα της έρευνας για την απασχόληση για το πρώτο τρίμηνο του 2023 έδειξαν ότι ο ενεργός πληθυσμός στην Τυνησία έφτασε τις 4078,1 χιλιάδες, έναντι 4124,2 χιλιάδων το 4ο τρίμηνο του 2022, μειωμένος κατά 46,1 χιλιάδες. Ο ενεργός πληθυσμός διαιρείται σε 2856 χιλιάδες άνδρες και 1222,2 χιλιάδες γυναίκες, δηλαδή το 70% και το 30% του συνολικού ενεργού πληθυσμού, αντίστοιχα. Έτσι, ο ρυθμός δραστηριότητας το πρώτο τρίμηνο του 2023 μειώθηκε κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες στο 46%, ενώ ήταν περίπου 46,5% το 4ο τρίμηνο του 2022.

3.6 Πληθωρισμός

Ο ρυθμός πληθωρισμού στην Τυνησία επιβεβαίωσε την ανοδική του τάση τον Ιανουάριο του 2023, φτάνοντας στο 10,2% έναντι 10,1% τον Δεκέμβριο του 2022. Αυτό ανέφερε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS). Η αύξηση αυτή εξηγείται κυρίως από την αύξηση των τιμών των τροφίμων, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 14,1% σε διάστημα ενός έτους, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα των τιμών των αυγών (29,6%), του πρόβειου κρέατος (28,1%), των βρώσιμων ελαίων (23,5%), βοδινού κρέατος (21%), παράγωγα δημητριακών (16,9%) και φρέσκα φρούτα (14,7%).

Το ίδιο ισχύει και για τα μεταποιημένα προϊόντα, οι τιμές των οποίων αυξήθηκαν κατά 10,2% σε διάστημα ενός έτους λόγω της αύξησης των τιμών των οικοδομικών υλικών (9,1%), των ενδυμάτων (9,5%) και των προϊόντων καθαρισμού οικιακής χρήσης (10,3%). Για τις υπηρεσίες, η αύξηση της τιμής ήταν 7,3% σε διάστημα ενός έτους, κυρίως λόγω της αύξησης της τιμής των υπηρεσιών εστιατορίων, καφέ και ξενοδοχείων (9,8%) και των υπηρεσιών δημόσιων και ιδιωτικών συγκοινωνιών (15,9%).

Τον Ιούνιο του 2023, ο πληθωρισμός μειώθηκε στο 9,3%. Ο πληθωρισμός υποχώρησε στο 9,3% έναντι 9,6% τον Μάιο. Αυτή η μείωση του πληθωρισμού, παρά τη μηνιαία αύξηση, οφείλεται στην επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών μεταξύ Ιουνίου και Μαΐου του τρέχοντος έτους σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Πράγματι, παρατηρήθηκε μείωση του ρυθμού αύξησης των τιμών της ομάδας «ειδών διατροφής», από 0,5% σε -0,1%, στις τιμές των «έπιπλα, είδη σπιτιού και νοικοκυριό ρουτίνας των οποίων ο ρυθμός αύξησης ανέρχεται από 1,7% σε 0,8% και για τις τιμές της ομάδας «αναψυχή και πολιτισμός» (από 1,1% σε 0,7%).

Τον Ιούνιο του 2023, οι τιμές των τροφίμων αυξήθηκαν κατά 15,2% σε διάστημα ενός έτους. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση της τιμής του πρόβειου κρέατος κατά 36,3%, του κρέατος πουλερικών κατά 28,4%, των αυγών κατά 27,5%, των βρώσιμων ελαίων κατά 21,8% και του βοείου κρέατος από 21,3%.

Σε διάστημα ενός έτους, οι τιμές των μεταποιημένων προϊόντων αυξήθηκαν κατά 8% λόγω της αύξησης της τιμής των οικοδομικών υλικών κατά 6,8%, των προϊόντων ένδυσης κατά 9,7% και των προϊόντων καθαρισμού οικιακής χρήσης κατά 9,4%. Για τις υπηρεσίες, η αύξηση των τιμών είναι 6,4% σε διάστημα ενός έτους, κυρίως λόγω της αύξησης των τιμών στις υπηρεσίες εστιατορίων, καφέ και ξενοδοχείων κατά 10,3%, στις δημόσιες και ιδιωτικές συγκοινωνίες κατά 16,9% και στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κατά 20,7%.

3.7 Εξωτερικό Εμπόριο της Τυνησίας κατά το 2022

Τα αποτελέσματα του εξωτερικού εμπορίου της Τυνησίας σε τρέχουσες τιμές κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 δείχνουν ότι οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 10% έναντι +24,6% την ίδια περίοδο το 2022. Έφτασαν στο επίπεδο των 31.271 MD έναντι 28.432,4 MD κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022.

Όσον αφορά τις εισαγωγές, κατέγραψαν πτώση -0,6% έναντι +32,4% την ίδια περίοδο του 2022. Σε αξία, οι εισαγωγές έφτασαν τα 39.957,9 MD έναντι 40.207,9 MD κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022.

Μετά από αυτή την εξέλιξη στο επίπεδο των εξαγωγών (+10%) και των εισαγωγών (-0,6%), το εμπορικό έλλειμμα περιορίστηκε σε επίπεδο -8686,9 MD έναντι -11775,5 MD κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023. Το ποσοστό κάλυψης αυξήθηκε κατά 7,6 μονάδες σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 να διαμορφωθεί στο 78,3%.

Εξαγωγές

Η αύξηση που παρατηρήθηκε στις εξαγωγές (+10%) κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 αφορά αρκετούς κλάδους. Οι εξαγωγές του κλάδου των αγροδιατροφικών βιομηχανιών αυξήθηκαν κατά 9,3%, εκείνων της κλωστοϋφαντουργίας, της ένδυσης και του δέρματος κατά 13,7% και των εξαγωγών της βιομηχανίας μηχανολογίας και ηλεκτρικής κατά 18,6%. Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές του ενεργειακού κλάδου μειώθηκαν κατά 31,5% και οι εξαγωγές ορυχείων, φωσφορικών αλάτων και παραγώγων κατά 3,4%.

Εισαγωγές

Η μείωση που παρατηρήθηκε στις εισαγωγές (-0,6%) προέρχεται από τη μείωση που σημειώθηκε στις εισαγωγές ενεργειακών προϊόντων (-0,9%) και πρώτων υλών και ημικατεργασμένων προϊόντων (-4,2%). Ενώ οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών και καταναλωτικών αγαθών αυξήθηκαν αντίστοιχα κατά (+4,8%) και (+3,6%).

Γεωγραφική Κατανομή

Οι εξαγωγές της Τυνησίας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (71% των συνολικών εξαγωγών) αυξήθηκαν κατά 14,2%. Η εξέλιξη αυτή εξηγείται από την αύξηση των εξαγωγών σε αρκετούς ευρωπαίους εταίρους, όπως Γαλλία (+11,6%), Ιταλία (+14,1%), Γερμανία (+13,9%), Ισπανία (+29,4%), Ελλάδα (+25,1%)) και την Ολλανδία (54,8%)

Στις αραβικές χώρες, οι εξαγωγές αυξήθηκαν με την Αλγερία (+46,7%) και με τη Λιβύη +4,3%. Αντίθετα, υποχώρησαν κατά (-34,7%) με την Αίγυπτο και κατά (-9,2%) με το Μαρόκο.

Όσον αφορά τις εισαγωγές με την Ευρωπαϊκή Ένωση (43,8% των συνολικών εισαγωγών), μειώθηκαν κατά 6,1% στις 17.507,1 MD. Οι εισαγωγές μειώθηκαν κατά 7,8% από τη Γαλλία, 12,3% από την Ιταλία και 14,3% από την Ισπανία. Από την άλλη, αυξήθηκαν κατά 13,9% από τη Γερμανία και κατά 19,9% από την Ολλανδία.

Εμπορικό Έλλειμμα

Το ισοζύγιο του εμπορικού ισοζυγίου εμφανίζει έλλειμμα 8686,9 MD. Το έλλειμμα αυτό προέρχεται κυρίως από το έλλειμμα που καταγράφηκε σε ορισμένες χώρες, όπως η Κίνα (-4067,7 MD), η Ρωσία (-2893,4 MD), η Αλγερία (-2164 MD), η Τουρκία (-1527,5 MD), η Ουκρανία (-725,9 MD), η Αίγυπτος (-502,2 MD) και Ελλάδα (-344,2 MD).

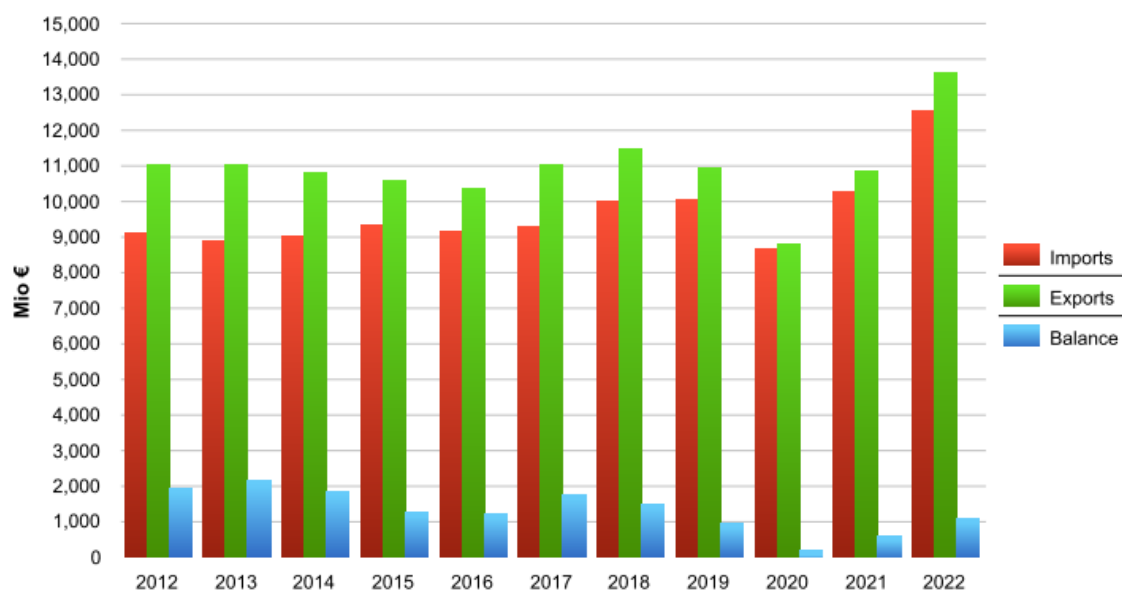
Από την άλλη πλευρά, το ισοζύγιο του εμπορικού ισοζυγίου αγαθών σημείωσε πλεόνασμα με άλλες χώρες, κυρίως τη Γαλλία (2896,5 MD), τη Γερμανία (1725,7 MD), την Ιταλία (406,5 MD) και τη Λιβύη (1029,5 MD).

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου χωρίς την ενέργεια μειώνεται σε -3795,1 MD και ότι το έλλειμμα του ενεργειακού ισοζυγίου ανέρχεται σε -4891,8 MD (56% του συνολικού ελλείμματος) έναντι -4224,6 MD κατά τη διάρκεια το πρώτο εξάμηνο του 2022.

European Union, Trade with Tunisia

Total goods: EU Trade flows and balance, annual data 2012 - 2022

Source Eurostat Comext - Statistical regime 4

Πηγή: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_tunisia_en.pdf

Εξωτερικό εμπόριο της Τυνησίας τα τελευταία έτη (Ποσά σε δις ευρώ)

	2017	2018	2019	2020	2021
Εισαγωγές	18,284 Μεταβολή 6,6%	19,158 Μεταβολή 4,8%	19,262 Μεταβολή 0,5%	16,051 Μεταβολή -16,5%	19,016 Μεταβολή 18,5%
Εξαγωγές	12,573 Μεταβολή 7,9%	13,154 Μεταβολή 4,6%	13,339 Μεταβολή 1,4%	12,084 Μεταβολή -9,3%	14,115 Μεταβολή 16,8%
Εμπορικό ισοζύγιο	-5,710 Μεταβολή 3,8%	-6,005 Μεταβολή 5,2%	-5,923 Μεταβολή -1,4	-3,980 Μεταβολή -32,8%	-4,901 Μεταβολή 23,5%
Όγκος εμπορίου	30,857 Μεταβολή 7,2%	32,312 Μεταβολή 4,7%	32,601 Μεταβολή 0,9%	28,171 Μεταβολή -13,6%	33,130 Μεταβολή 17,8

Πηγή Ε.Ε. https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_tunisia_en.pdf

4. Οικονομικό-Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Το 1996 η Τυνησία επικύρωσε τη Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελεύθερου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα).

Δασμολόγιο: υποχρεωτικά συμπίπτουν τα 8 πρώτα ψηφία του δασμολογικού κωδικού ευρωπαϊκού και τυνησιακού δασμολογίου – οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιβεβαιώσουν ότι ο κωδικός είναι σωστός στην ακόλουθη βάση http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=el&Taric=&QuotaAuthorities=false&EndPub=&MeasText=&Area=&Regulation=&LangDescr=&MeasType=&SimDate=20111029&StartPub=&OrderNum=&GoodsText=&ContextPath=&Level=&Expand=false Βάσει της Τελωνειακής Συμφωνίας Ε.Ε.-Τυνησίας, τα τυνησιακά τελωνεία μπορούν να απαιτήσουν τα αποδεικτικά έγγραφα για την παροχή του πιστοποιητικού EUR.1 προκειμένου να μην επιβάλλουν δασμούς. Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή και υπάρχουν σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις μεταξύ Τυνησίας και Ε.Ε., για την επέκταση των μέτρων μείωσης των δασμών και στα προϊόντα αυτά στο πλαίσιο σύναψης σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών (Accord de libre échange complet et approfondi – ALECA).

Οι τυνησιακές εταιρίες έχουν την δυνατότητα εισαγωγής πρώτων υλών χωρίς να καταβάλουν φόρους και δασμούς, π.χ. οι καθόλα εξαγωγικές εταιρίες (entreprises totalement exportatrices, 70% του κύκλου εργασιών προέρχεται από εξαγωγές, για ορισμένες χρονιές κατ'εξαιρέση το 50%) έχουν δικαίωμα εισαγωγής προϊόντων π.χ. εξοπλισμός, πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα για την παραγωγή, υπό προϋποθέσεις, χωρίς δασμούς και φόρους, (βλ. http://www.finances.gov.tn/themes/DGAFF/liens/entrep_export.pdf σελ.2). Το αν η εταιρία εισάγει το προϊόν χωρίς φόρους και δασμούς ως "εξοπλισμό" εξαρτάται από τις ενέργειες της ίδιας της εταιρίας.

Αν τα εισαγόμενα προϊόντα απευθύνονται στην εσωτερική αγορά της Τυνησίας, επιβάλλονται οι ακόλουθοι φόροι, ανάλογα με το προϊόν: ΦΠΑ, FODEC ο οποίος είναι επαγγελματικός φόρος και αναφέρεται στην ανάπτυξη του βιομηχανικού ανταγωνισμού, A.I.R. 10% (Avance Impot sur le Revenu) ο οποίος αναφέρεται σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, προκαταβάλλεται, όπως δηλώνει το όνομά του, και επιστρέφεται/αφαιρείται, θεωρητικά, στο τέλος της λογιστικής χρήσης και ενδεχομένως, ανάλογα με το προϊόν, μικρότεροι φόροι. Ο φόρος κατανάλωσης (droit de consommation) επιβάλλεται σε είδη πολυτελείας βλ. <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=604>. Ο φόρος A.I.R. ανέρχεται σε 10% της τελικής τιμής του προϊόντος, και αφού έχουν επιβληθεί φόροι και δασμοί, με αποτέλεσμα ο φόρος να εκτιμάται στο 30% της αρχικής τιμής του προϊόντος. Τα τυνησιακά τελωνεία έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν τους φόρους όχι βάσει των τιμών των τιμολογίων που συνοδεύουν τα εμπορεύματα αλλά βάσει διεθνών τιμών.

Η διερεύνηση της ταυτότητας και στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, της αξιοπιστίας μιας τυνησιακής εταιρείας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την έναρξη συνεργασίας. Κατ'αρχήν θα

πρέπει να προηγηθεί ασφαλώς επισταμένη αναζήτηση στο διαδίκτυο για άντληση όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων.

Ακολούθως θα πρέπει να διερευνηθεί η ύπαρξή της σε επικοινωνία με τους εδώ αρμόδιους φορείς. Ο Οργανισμός API (Agence de Promotion Industrielle) διατηρεί τη βάση με τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην Τυνησία. Η ιδρυτική πράξη των εταιριών υποβάλλεται μαζί με το καταστατικό υποχρεωτικά στο εμπορικό μητρώο Registre national des Entreprises – RNE του Οργανισμού L’Institut National de la Normalisation et de la Propriété Industrielle (INNORPI) [RNE Public \(registre-entreprises.tn\)](http://www.registre-entreprises.tn) και καταχωρείται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Η εγγραφή εταιρίας σε Επιμελητήριο, σύμφωνα με την τυνησιακή νομοθεσία, είναι προαιρετική.

Η αρχική αναζήτηση στο εμπορικό μητρώο RNE <https://www.registre-entreprises.tn/rne-public/#/> δίδει την εγγραφή και τον αριθμό μητρώου της εταιρείας. Επισημαίνεται ότι η βάση μπορεί να μην είναι επικαιροποιημένη (υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εταιρία έχει σταματήσει τη λειτουργία της / βρίσκεται σε διαδικασία εκκαθάρισης και παρόλα αυτά συνεχίζει να εμφανίζεται στα αρχεία - πληρεξούσιος δικηγόρος μπορεί να απευθυνθεί στο Πρωτοδικείο της περιοχής που δραστηριοποιείται η εταιρία για διερεύνηση). Επιπλέον στοιχεία παρέχονται επί πληρωμή στην εν λόγω ιστοσελίδα αλλά από τον INNORPI π.χ. καταστατικό της εταιρίας βλ. <http://www.innorpi.tn>, tel. [+216 71 806 758](tel:+21671806758) Fax 71 807 071.

Επισημαίνουμε πάντως, ότι η κατοχή νόμιμης άδειας λειτουργίας, ή το γεγονός ότι μια επιχείρηση φιλοξενείται στους διαθέσιμους καταλόγους δεν αποτελεί εγγύηση για την αξιοπιστία της και κατά καιρούς έχουν παρατηρηθεί προβλήματα σε διμερείς εταιρικές συναλλαγές με αθέτηση συμφωνίας κλπ από την τυνησιακή πλευρά. Συνιστούμε την επιδίωξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερης κατοχύρωσης τυχόν συναλλαγής. Πιο αποτελεσματική έχει αποδειχθεί η ανάπτυξη άμεσων σχέσεων με τυνησιακές επιχειρήσεις, με τις οποίες ο ενδιαφερόμενος θα σε επαφή μέσω της προσωπικής επαφής είτε μέσω επίσκεψης – συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις είτε σε κάποια επιχειρηματική αποστολή.

Για εκτενέστερη παρουσίαση του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος της Τυνησίας, παραπέμπουμε στον Επιχειρηματικό Οδηγό του Γραφείου μας στην ηλεκτρονική πύλη <http://agora.mfa.gr/>.

5. Προβλήματα που συναντούν οι ξένες επιχειρήσεις

Προστατευτικές πολιτικές και παραδασμολογικά εμπόδια με στόχο τον περιορισμό των εισαγωγών, για λόγους προστασίας της εγχώριας παραγωγής και με σκοπό την μείωση των συναλλαγματικών εκροών. Στα παραδασμολογικά εμπόδια περιλαμβάνονται α) πολύπλοκες διαδικασίες εισαγωγής προϊόντων όπως το τσιμέντο, β) κατά καιρούς λήψη μέτρων από τυνησιακής πλευράς για περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος (τεχνικοί έλεγχοι κλπ). Σημειώνουμε πάντως εδώ ότι κατά το τελευταίο έτος δεν παρατηρείται κάποια τέτοια διάκριση. Οι υψηλοί εσωτερικοί φόροι έχουν ως αποτέλεσμα την παράνομη εισαγωγή προϊόντων από γειτονικές χώρες.

Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνησίου συνεταιίρου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%.

Σύμφωνα με την τυνησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με την διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents και δεν είναι δυνατή η προπληρωμή των εμπορευμάτων με αποτέλεσμα αυξημένα κόστη συναλλαγής και μεγαλύτερο ρίσκο για τους εξαγωγείς.

Δασμοί Σε μια προσπάθεια ελέγχου των εισαγωγών για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου ελλείμματος και των χαμηλών συναλλαγματικών αποθεμάτων, η Τυνησία προβαίνει σταθερά κατά τα τελευταία χρόνια σε αύξηση των δασμών κυρίως στα γεωργικά και βιομηχανικά προϊόντα. Ενώ, χάρη στη συμφωνία σύνδεσης, οι βιομηχανικές εξαγωγές της ΕΕ δεν επηρεάζονται, πολλά γεωργικά προϊόντα της ΕΕ αντιμετωπίζουν αυξημένο δασμό Συνολικά, οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων της ΕΕ αξίας 3,6 εκατ. Ευρώ σημείωσαν αύξηση δασμών από 20% σε 36%.

Ιδιαίτερα σημαντική βοήθεια στις εταιρείες που ενδιαφέρονται να εξάγουν στην Τυνησία και άλλες μεσογειακές χώρες είναι το EuroMed Trade Helpdesk που ιδρύθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το International Trade Center. Μέσω δωρεάν εγγραφής παρέχονται βασικές πληροφορίες για την αγορά, τους δασμούς και τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής. EuroMed Trade Helpdesk: euromed.macmap.org. ΕΛΩ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ. Χρήσιμη για το εμπόριο και τις εξαγωγές με την Τυνησία είναι και η ενημέρωση που παρέχεται από την Ε.Ε. στις ιστοσελίδες <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/tunisia/>.

Σημαντική είναι η νέα διαδικτυακή πύλη της Ε.Ε. Access2Markets <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/> Η πύλη η οποία αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο για τους ευρωπαίους και Έλληνες επιχειρηματίες καλύπτει και την Τυνησία. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αντλήσουν έγκυρη πληροφόρηση για το διμερές πλαίσιο Ε.Ε. - τρίτων χωρών, καθώς και πληροφόρηση για το δασμολόγιο, τις τελωνειακές διαδικασίες, φορολογικό καθεστώς κ.α. **Μεταξύ άλλων υπάρχει και ενημερωμένος κατάλογος για τα εμπόδια στο εμπόριο στην Τυνησία:** <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/barriers/results?isSps=false&countries=TN>. Εξ αυτών πιο πρόσφατο εμπόδιο είναι οι διαδικασίες που αφορούν στην εισαγωγή σοκολάτας και τυριών. Επίσης, σημαντικό στοιχείο είναι η δυνατότητα αναζήτησης έγκυρων στατιστικών στοιχείων διμερούς εμπορίου ανά κωδικό Η.Σ. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/statistics> με επιλογή της χώρας, συναλλαγής και έτους. **ΕΠΙΣΗΣ ΕΛΩ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΤΥΧΟΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ Η ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΥΣ ΔΑΣΜΟΥΣ. (ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΕΧΟΥΝ ΜΟΝΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΙΡ).**

Προβλήματα ξένων επενδυτών: έλλειψη υποδομών, απεργίες, γραφειοκρατία, καθυστερήσεις στο λιμάνι Rades της Τύνιδας, εσωτερικοί φόροι στις πρώτες ύλες, συνεχείς αυξήσεις στους μισθούς εξ αιτίας συνδικαλιστικών διεκδικήσεων, δυσκολία εύρεσης κατηρτισμένου προσωπικού, χαμηλή παραγωγικότητα, υποχρέωση συνεργασίας με Τυνήσιο για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων.

6. Ξένες Επενδύσεις στην Τυνησία

Στο πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτικής αναταραχής, οι ροές ΑΞΕ προς την Τυνησία παραμένουν κάτω από τις δυνατότητές τους. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση Επενδύσεων 2022 της UNCTAD, οι εισροές ΑΞΕ στην Τυνησία ήταν σχετικά σταθερές το 2021, όταν ανήλθαν συνολικά σε 660 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, από 652 εκατομμύρια ένα χρόνο νωρίτερα. Το απόθεμα των ΑΞΕ έφτασε τα 33,4 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, σχεδόν το 72% του ΑΕΠ της χώρας. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Γραφείου Επενδύσεων της Τυνησίας, το 2022 οι εισροές ΑΞΕ στη χώρα κατέγραψαν ετήσια αύξηση 18,4% σε ετήσια βάση φτάνοντας τα 2,214 δισεκατομμύρια TND. Ο μεταποιητικός κλάδος στο σύνολό του προσέλκυσε το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων (58,7%). Από αυτούς, μόνο ο κλάδος των ηλεκτρονικών αντιπροσώπευε το 48,3%, μπροστά από τις βιομηχανίες μηχανολογίας, μετάλλου και μεταλλουργίας (14,8%) και επεξεργασίας πλαστικών (10,4%). Οι υπόλοιπες εισροές κατανεμήθηκαν στους τομείς της ενέργειας (22,2%), των υπηρεσιών (18,7%) και της γεωργίας (0,4%).

Όσον αφορά τις χώρες, η Γαλλία ήταν μακράν ο κύριος επενδυτής (πάνω από το ένα τρίτο των συνολικών ροών), μπροστά από το Κατάρ, την Ιταλία και τη Γερμανία. Η περιφερειακή κατανομή επιβεβαιώνει μεγάλη ανισότητα μεταξύ των περιφερειών: περισσότερο από το 53% των ΑΞΕ συγκεντρώνεται στις περιφέρειες της Μεγάλης Τύνιδας (κυρίως το κυβερνείο της Τύνιδας) και στη βορειοανατολική περιφέρεια (29,5%).

Τα βασικά πλεονεκτήματα της Τυνησίας είναι η εγγύτητά της με την Ευρώπη, την υποσαχάρια Αφρική και τη Μέση Ανατολή, οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών με την ΕΕ και μεγάλο μέρος της Αφρικής και το μορφωμένο εργατικό δυναμικό. Τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση της Τυνησίας είχε πραγματοποιήσει τις απαραίτητες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος της Τυνησίας, συμπεριλαμβανομένου ενός βελτιωμένου νόμου περί πτώχευσης, ενός επενδυτικού κώδικα και μιας αρχικής «αρνητικής λίστας» και ενός νόμου που επιτρέπει τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Η κυβέρνηση ενέκρινε νόμους που επιτρέπουν την ευκολότερη έναρξη μιας επιχείρησης (περισσότερες υπηρεσίες είναι διαθέσιμες μέσω του one-stop shop και τα τέλη μειώθηκαν). Η εγγραφή ακινήτων είναι πλέον ταχύτερη και πιο διαφανής και η πληρωμή φόρων είναι ευκολότερη (εφαρμογή συστήματος φορολογικού ελέγχου βάσει κινδύνου). Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν τεράστια γραφειοκρατικά εμπόδια στις επενδύσεις. Οι κρατικές επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικό παράγοντα στην οικονομία της Τυνησίας και αρκετοί τομείς παραμένουν κλειστοί στις ξένες επενδύσεις. Ο άτυπος τομέας, που υπολογίζεται μεταξύ 40% και 60% της συνολικής οικονομίας, εξακολουθεί να αποτελεί ανησυχία, καθώς οι νόμιμες επιχειρήσεις αναγκάζονται να ανταγωνίζονται τα λαθραία αγαθά. Επιπλέον, η χώρα αντιμετωπίζει υψηλή πολιτική και κοινωνική αστάθεια, ανεργία, πληθωρισμό και αυξανόμενα επίπεδα δημόσιου χρέους. Η Τυνησία κατατάσσεται στην 107η θέση μεταξύ 177 χωρών στον

Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας του 2022 και στην 70η από τις 180 στον Δείκτη Αντίληψης για τη Διαφθορά.

Σχετικοί Οργανισμοί Υποδοχής Επενδύτων

- Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn (Πληροφόρηση, καθοδήγηση επενδυτών)
- The Tunisian Investment Authority (για σχέδια εθνικής σημασίας) <https://www.tia.gov.tn/en>.
- Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn> One stop shop για επενδύσεις στη βιομηχανία
- Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html> για τουριστικές επενδύσεις
- Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/> για επενδύσεις στη γεωργία
- Ειδικά κίνητρα για ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης (ZDR) <http://www.parc-activites.tn/index.html>

7. Δημόσιοι Διαγωνισμοί

Σε ότι αφορά στους δημόσιους διαγωνισμούς, η επίσημη σχετική δικτυακή πύλη είναι η TUNEPS (www.tuneps.tn) όπου αναρτώνται και τα ετήσια προγράμματα που αφορούν διαγωνισμούς και προμήθειες Υπουργείων και Δημοσίων Επιχειρήσεων, Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και φορέων, διεπαγγελματικών οργανώσεων. Το TUNEPS έχει μετεξελιχθεί σε ένα όργανο διαχείρισης των δημόσιων διαγωνισμών. Από τον Σεπτέμβριο του 2018 για τη συμμετοχή στους δημόσιους διαγωνισμούς και τους διαγωνισμούς δημοσίων Οργανισμών όπως ο Οργανισμός Φαρμάκων, Pharmacie Centrale ή ο Οργανισμός Καπνού Regie Nationale des Tabacs et Allumettes απαιτείται εγγραφή και πιστοποίηση στο σύστημα TUNEPS. Η εγγραφή είναι μια ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία, διότι εκτός όλων των άλλων δικαιολογητικών που απαιτούνται, ζητείται η προμήθεια ηλεκτρονικού πιστοποιητικού αξιοπιστίας ANCE.

<https://www.tuneps.tn/pt/singlescreen/selectPtSingleScreen7.do?menuId=PT06050100>. Στην πύλη δημοσιεύονται ήδη προκηρύξεις, μεταξύ άλλων, του Υπουργείου Εξοπλισμού (www.mehat.gov.tn), των Ταχυδρομείων (www.poste.tn), του Εθνικού Φορέα Αποχετεύσεων ONAS (www.onas.nat.tn).

Οι διαγωνισμοί του Οργανισμού Ηλεκτρισμού STEG δημοσιεύονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=1> και τα αποτελέσματα των διαγωνισμών στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=4>.

Η εισαγωγή φαρμάκων για τη δημόσια υγεία στην Τυνησία πραγματοποιείται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών. <http://www.phct.com.tn/index.php/communiqués/appels-a-la-concurrence>

Σχετικός (γενικότερος) ιστοτόπος είναι και ο <http://www.marchespublics.gov.tn> όπου εκτός από τους διαγωνισμούς έχει αναρτηθεί και η σχετική νομοθεσία. Απαιτείται ένα είδος εγγραφής/καταχώρησης. Επιπλέον ιστοτόποι σχετικοί με δημόσιους διαγωνισμούς στην Τυνησία είναι οι εξής: www.mediscom.com, www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή). Στους διεθνείς διαγωνισμούς μπορούν να

υποβάλλουν προσφορά μόνες τους εταιρίες από το εξωτερικό, ενώ στους εθνικούς μόνο σε συνεργασία με τунησιακή εταιρία.

Ο ΟΗΕ δημοσιεύει εδώ τις προκηρύξεις όλων των οργανισμών που συνεργάζονται ή εποπτεύονται από αυτόν, αρκετά, συνήθως μικρά έργα και για την Τυνησία βρίσκονται εδώ: www.devbusiness.com,

Η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσιεύει πληροφορίες για διαγωνισμούς στους ακόλουθους ιστότοπους: <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/procurement?srce=both>

Πληροφορίες για τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε αναρτώνται στον ιστότοπο της Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στην Τυνησία:

http://eeas.europa.eu/delegations/tunisia/projects/list_of_projects/projects_fr.htm

Στην Τυνησία δραστηριοποιούνται, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας η Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <http://www.afdb.org/en/documents/project-related-procurement>, η Παγκόσμια Τράπεζα, οι ΗΠΑ, η Γαλλία (Agence Francais de Developpement - AFD), η Γερμανία (GiZ), η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία (μέσω του αναπτυξιακού φορέα JICA). Πληροφορίες για χρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Έρευνας και Ανάπτυξης (όχι αποκλειστικά για την Τυνησία) <http://www.ebrd.com/pages/workingwithus/procurement.shtml>

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων Υλοποιεί κατά καιρούς σχετικά Προγράμματα στην Τυνησία. Σχετικός Σύνδεσμος, www.eib.org και <https://www.eib.org/en/projects/all/index.htm>

Χρήσιμες Ιστοσελίδες Διαγωνισμών

- Ιστοσελίδα δημοσίευσης των προκηρύξεων για έργα στην Τυνησία με αναζήτηση ανά φορέα είναι η www.marchespublics.gov.tn Επίσης η ιστοσελίδα <https://www.tuneps.tn/index.do> επιπλέον οι εξής: www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή)
- Διαγωνισμοί για την αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας από ανεξάρτητους παραγωγούς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας <https://www.energiemines.gov.tn/fr/accueil/>
- Έργα υποδομής χρηματοδοτούμενα από φορείς διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GiZ, η Γερμανική Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας, και η Τράπεζα KfW, ο ιαπωνικός οργανισμός JICA <https://www.jica.go.jp/tunisia/french/activities/activity01.html>, Agence Francais de Developpement – AFD, <https://www.afd.fr/fr/page-region-pays/tunisie>
- Όλες οι προκηρύξεις με χρηματοδότηση από την KfW δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα https://www.gtai.de/gtai-en/meta/search/66080!search;eNptj8EKAjEMRP8l5xVURGQ_wB_wKB6y3aiVbromLaKy_24r6EFzzLwJM_OEIzpKCcu0TuqyeSXWGOlgFpUAuUQ_t_jA1ILkT7wzgYuYk9x8Cq81yDZVrkaKo8RnwZqg6kvMYDEIuchzsEllTHKyQo2dkR2Kg8YxK5qJhRL5vy7Aek49stSTxZOVp7i7l_iM1D0-0848SuZg3cIWWcwjlI0qyg7ooBA2UyHcp4v7jEOQTfe0Jq78e0_QCLiebTg

Προβλήματα συμμετοχής σε διεθνείς διαγωνισμούς: καταβολή αντιτίμου για την απόκτηση του τεύχους δημοπράτησης (cahier de charges). Συχνά απαιτείται η φυσική παρουσία εκπροσώπου της ενδιαφερομένης εταιρίας (δεν μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά). Πολλοί διαγωνισμοί δημοσιεύονται μόνο στην αραβική γλώσσα. Πολυπλοκότητα του συστήματος

(πολλές επί μέρους επιτροπές εμπλέκονται στη διαδικασία), απροειδοποίητη ακύρωση διαγωνισμών De facto οι ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετέχουν μόνο στους Διεθνείς Διαγωνισμούς αν και η τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει διακρίσεις μεταξύ «εθνικών» και «διεθνών» διαγωνισμών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει τα ζητήματα που αφορούν το νομοθετικό πλαίσιο των διαγωνισμών στην τυνησιακή πλευρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Σύμφωνα με την έκδοση Tunisia Economic Monitor της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Τυνησία υπό τον τίτλο «Οικονομικές μεταρρυθμίσεις για την έξοδο από την κρίση», προβλέπεται μια αργή οικονομική ανάκαμψη από την δυσχερή οικονομική κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά τον COVID-19.

Συνολικά, η έκθεση υπογραμμίζει έντονα την ανάγκη αντιμετώπισης μακροχρόνιων προκλήσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον κ. Alexandre Arrobio, Διευθυντή της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Τυνησία. Ως διέξοδο από την κρίση, ο εν λόγω αξιωματούχος υποστηρίζει ότι η Τυνησία χρειάζεται να υιοθετήσει αποφασιστικές μεταρρυθμίσεις για να προωθήσει την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, να τονώσει την ανταγωνιστικότητα και να δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας, ειδικά για τις γυναίκες και τους νέους.

Η μελέτη είναι διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099515309022233400/pdf/IDU0f8cf9a5703e950485f0b2d0025e156f8091d.pdf>

Η διαπίστωση για την αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων είναι πια κοινός τόπος σε κάθε δήλωση διεθνούς ή και Τυνησίου αξιωματούχου. Σχετικά αναφέρουμε ότι σε συνέντευξή του, ο απερχόμενος επικεφαλής του ΔΝΤ για την Τυνησία κ. Jerome Vacher ανέφερε ότι η οικονομία του χρειάζεται «βαθείς διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις», όπως η δραστική μείωση του τεράστιου δημόσιου μισθολογίου, προσθέτοντας ότι η πανδημία είχε δημιουργήσει τη βαθύτερη ύφεση από την ανεξαρτησία της Τυνησίας το 1956.

Σύμφωνα με τον αξιωματούχο, η χώρα είχε προϋπάρχοντα προβλήματα, ιδιαίτερα δημοσιονομικά ελλείμματα και δημόσιο χρέος, τα οποία έχουν επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια. Τα εξωτερικά ελλείμματα ήταν επίσης επίμονα τα προηγούμενα χρόνια και, κυρίως, η ανάπτυξη ήταν ασθενής και σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής ενώ η ανεργία παραμένει υψηλή πάνω από 18%.

Ως εκ τούτου, η τυνησιακή οικονομία χρειάζεται πολύ βαθιές, διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ειδικά για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Απαιτεί όμως και διόρθωση της μακροοικονομικής ανισορροπίας, βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης και βαθιά μεταρρύθμιση των δημοσίων επιχειρήσεων, σύμφωνα με τον εκπρόσωπο του ΔΝΤ.

Το πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα επιτρέψει την αποκατάσταση της χρηματοοικονομικής ισορροπίας μεσοπρόθεσμα και τούτες αφορούν κυρίως τη δημόσια διοίκηση και το σύστημα επιδοτήσεων σε μια σειρά προϊόντων. Σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών κ. Samir Saied το σύστημα επιδοτήσεων δεν θα εγκαταλειφθεί, αλλά θα ενισχυθεί και θα κατευθυνθεί σε οικογένειες με περιορισμένο εισόδημα.

Το ΔΝΤ δίνει έμφαση στην μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος μέσω της δίκαιης φορολογικής μεταρρύθμισης, του ελέγχου των μισθών του δημόσιου τομέα, των καλύτερα στοχευμένων επιδοτήσεων και των μεταρρυθμίσεων στη λειτουργία των κρατικών επιχειρήσεων. Έτσι θα αποκατασταθεί η μακροοικονομική σταθερότητα και θα βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της τυνησιακής οικονομίας. Επίσης, ενθαρρύνει την ανάληψη

πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην βελτίωση των συνθηκών ανταγωνισμού και του επιχειρηματικού κλίματος ως κρίσιμους παράγοντες για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Υπενθυμίζεται ότι η σύναψη του νέου προγράμματος χρηματοδότησης από το ΔΝΤ και η υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, έχει καταστεί απολύτως αναγκαία λόγω της επί σειρά ετών πολιτικής και οικονομικής κρίσης της χώρας και της διαρκούς επιδείνωσης της διεθνούς συγκυρίας.

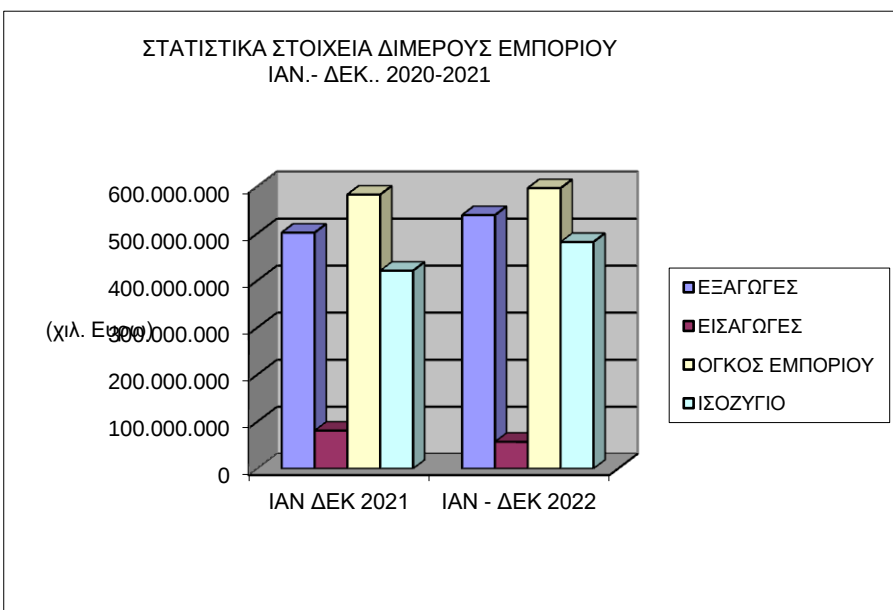
Μέχρι στιγμής όμως ο Πρόεδρος Kais Saied δεν δείχνει επιθυμία να προβεί στις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις μέσω της ρητορικής του αλλά και έμπρακτα ενώ η χώρα μαστίζεται και από άλλα προβλήματα όπως λειψυδρία, έλλειψη υποδομών και περιστασιακές ελλείψεις σε προϊόντα που συχνά οφείλεται σε χαμηλά συναλλαγματικά διαθέσιμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΤΥΝΗΣΙΑΣ

1. Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – Τυνησίας 2022

Κατά το 2022 συνεχίστηκε η ανοδική πορεία των ελληνικών εξαγωγών μετά την εντυπωσιακή αύξηση που παρατηρήθηκε το 2021 αλλά και συνολικά του όγκου των διμερών συναλλαγών και του θετικού ισοζυγίου για τη χώρα μας. Συγκεκριμένα η Τυνησία ήταν η χώρα στην οποία παρατηρήθηκε η δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση εξαγωγών κατά το 2021 σε σχέση με όλα τα κράτη (μετά τη Σιγκαπούρη) φθάνοντας το εντυπωσιακό 179%. Τόσο το ύψος των εξαγωγών όσο και ο όγκος του διμερούς εμπορίου έφθασαν στο υψηλότερο σημείο της τελευταίας, τουλάχιστον, δεκαετίας. Η εικόνα που παρουσιάζει η εξέλιξη του διμερούς εμπορίου το προηγούμενο έτος είναι η εξής:

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ (ΕΥΡΩ)			
	ΙΑΝ ΔΕΚ 2021	ΙΑΝ - ΔΕΚ 2022	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	501.793.999	539.071.613	7,42%
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	80.910.024	57.190.146	-29,31%
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	582.704.023	596.261.759	2,32%
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	420.883.975	481.881.467	14,49%

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022	% 2021 - 2022
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	293.326.754	200.309.386	180.150.367	501.793.999	539.071.613	7,42%
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	48.396.053	26.411.906	25.118.781	80.910.024	57.190.146	-29,31%
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠ	341.722.807	226.721.292	205.269.148	582.704.023	596.261.759	2,32%

ΙΣΟΖΥΓΙΟ	244.930.701	173.897.480	155.031.586	420.883.975	481.881.467	14,49
-----------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τα βασικά προϊόντα που εξήχθησαν από τη χώρα μας στη Τυνησία το 2022 είναι τα εξής:

	Κωδικός	Περιγραφή	Αξία 2022 (σε €)	% του συνόλου των ελλ. Εξαγ.	μεταβολή % 2021
1	2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Παρασκευάσματα περιεκτικότητας κατά βάρος $\geq 70\%$ σε λάδια από πετρέλαιο ή σε ασφαλούχα ορυκτά και στα οποία τα λάδια αυτά αποτελούν το βασικό συστατικό, π.δ.κ.α.	383.659.710	71,2%	10,4%
2	2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	55.061.191	10,2%	-24,3%
3	1001'	Σιτάρι και σμιγάδι	45.624.016	8,5%	57,3%
4	2818'	Κορούνδιο τεχνητό, χημικά καθορισμένο ή μη. Οξείδιο του αργιλίου. Υδροξείδιο του αργιλίου	9.007.608	1,7%	24,9%
5	5201'	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	5.926.532	1,1%	-7,7%
6	2503'	Θείο κάθε είδους (εκτός από αυτό που παράγεται με εξάχνωση, με κατακρήμνιση και το κολλοειδές)	4.996.106	0,9%	-9,5%
7	2713'	Οπτάνθρακας (κοκ) από πετρέλαιο, ασφαλτος από πετρέλαιο και άλλα υπολείμματα των λαδιών πετρελαίου ή των ασφαλούχων ορυκτών	3.953.984	0,7%	158,7%
8	3004'	Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 3005 ή 3006) που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για τη λιανικ	2.823.961	0,5%	-38,3%

9	7612'	Δεξαμενές, βαρέλια, τύπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία (ό. συμπ. οι σωληνωτές θήκες και τα σωληνάκια), από αργίλιο, για ύλες παντός είδους (εκτός από συμπιεσμένα ή υγροποιημένα αέρια), με χωρητικότητα ≤ 300 l, χωρίς μηχανικές ή θερμοτεχνι	2.689.741	0,5%	271,4%
10	3808'	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ανασχετικά της βλάστησης και ρυθμιστικά της ανάπτυξης των φυτών, απολυμαντικά και παρόμοια προϊόντα που παρουσιάζονται σε μορφές ή συσκευασίες για τη λιανική πώληση ή ως παρασκευάσματα ή με μορφ	2.368.431	0,4%	12,7%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επί των στοιχείων θα μπορούσαμε κατ' αρχήν να προβούμε στις εξής παρατηρήσεις:

- Με δεδομένη την συρρίκνωση του διεθνούς εμπορίου και τις επιπλοκές στην παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα λόγω της πανδημίας Covid - 19, η αύξηση των εξαγωγών μας στην Τυνησία για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά μετά το 2021 καθίσταται ακόμα πιο σημαντική και είναι ευκαιρία η χώρα να βρεθεί στο στόχαστρο των Ελλήνων εξαγωγέων.
- Το 81% των εξαγωγών μας αφορά τα πετρελαιοειδή, κωδ. Σ.Ο. «2710» Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια) και «2711» Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες. Παρόλο που είναι σημαντικές κατηγορίες, σημειώνουμε ότι οι εξαγωγές πετρελαιοειδών έχουν μεγάλη μεταβλητότητα καθώς επηρεάζονται εύκολα από τις διεθνείς εξελίξεις της παγκόσμιας αγοράς και τις διακυμάνσεις της τιμής. θα πρέπει επομένως να επιδιωχθεί η μεγαλύτερη διαφοροποίηση των εξαγόμενων στην Τυνησία προϊόντων μας
- Συνεχόμενη σημαντική άνοδο (57%) γνώρισε το βασικό μας εξαγωγίμο προϊόν επί σειρά ετών, σιτάρι και σιμιγάδι που βρέθηκε στην τρίτη θέση των προϊόντων μας προς την Τυνησία. Η Τυνησία είναι μια σταθερή αγορά για αυτό το εξαιρετικής ποιότητας ελληνικό προϊόν καθώς δίνεται έμφαση στην επάρκεια και εξασφάλιση άρτου στη χώρα και μάλιστα τα σχετικά προϊόντα είναι επιδοτούμενα και πολύ φθηνά ώστε να είναι διαθέσιμα και μάλιστα σε αφθονία και στα πιο αδύναμα οικονομικά στρώματα. Η Τυνησιακή Κυβέρνηση ασκεί έλεγχο στις εισαγωγές των περισσότερων δημητριακών μέσω του αρμόδιου Οργανισμού Office des Céréales <http://www.oc.agrinet.tn> που λειτουργεί ως μονοπώλιο και φροντίζει για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς με διεθνείς διαγωνισμούς που καθορίζουν τους όρους ποιότητας και λοιπές προδιαγραφές. Η Τυνησία έχει ένα από τα μεγαλύτερα κατά κεφαλήν ποσοστά κατανάλωσης σιτηρών στη Β. Αφρική.

- Μετά την εντυπωσιακή αύξηση που παρουσίασε το 2021 η εξαγωγή φαρμάκων όπου υπερτριπλασιάστηκε (218%) για το 2022 επήλθε πτώση 38%. Σημειώνεται ότι οι ελληνικές εξαγωγές φαρμάκων λαμβάνουν χώρα κυρίως μέσω διεθνών διαγωνισμών που προκηρύσσει ο tunησιακός κρατικός οργανισμός Pharmacie Centrale de Tunisie (<http://www.phct.com.tn>) που εισάγει κατ' αποκλειστικότητα φάρμακα για τον τομέα της δημόσιας υγείας. Σταδιακά η παρουσία του ελληνικού φαρμάκου εδραιώνεται καθώς οι ελληνικές εταιρείες προχωρούν και σε συνεργασίες με εγχώριες για εδώ αντιπροσώπευσή τους.
- Σταθερά στην πρώτη πεντάδα των προϊόντων παραμένει το βαμβάκι, παρόλο που οι εξαγωγές του μειώθηκαν ελαφρώς. Οι εξαγωγές βαμβακιού διατηρούν θετικές προοπτικές καθώς τροφοδοτούν την tunησιακή κλωστοϋφαντουργία, έναν από τους πιο δυναμικούς κλάδους της tunησιακής βιομηχανίας.
- Μεγάλη αύξηση είχε και η κατηγορία με κωδ. Σ.Ο. «2713» Οπτάνθρακας που ανήλθε στην έβδομη θέση των εξαγωγίμων προϊόντων.
- Αντίθετα, από τα λοιπά βασικά προϊόντα, πτωτικά κινήθηκε μόνο η εξαγωγή μαρμάρου, κατά 55%.
- Η παρατηρούμενη αδύναμη παρουσία τροφίμων εξηγείται από την εγχώρια παραγωγή ομοειδών προϊόντων τα οποία είναι και ανταγωνιστικά των ελληνικών στις διεθνείς αγορές (πχ ελαιόλαδο), και από τις δυσκολίες πρόσβασης στην tunησιακή αγορά καθώς τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. Άλλοι λόγοι είναι η δυσκολία πρόσβασης σε δίκτυα διανομής και η ακριβότερη τιμή.
- Επίσης, ως γενικότερη παρατήρηση αναφέρουμε ότι οι ελληνικές εξαγωγές έχουν να αντιμετωπίσουν κατά τα τελευταία χρόνια δύο βασικές δυσκολίες: Την υποτίμηση του tunησιακού νομίσματος έναντι του ευρώ κατά τα τελευταία έτη που έχει καταστήσει ακριβότερα τα προϊόντα μας και την κατά καιρούς λήψη μέτρων από tunησιακής πλευράς για περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος.

Αντίστοιχα, τα βασικά tunησιακά προϊόντα που προϊόντα που εισήχθησαν στη χώρα μας για το 2022 είναι τα εξής:

	Κωδικός	Περιγραφή	Αξία 2022	% του συνόλου των ελλ. Εξαγ.	μεταβολή % 2021-2022
1	2709'	Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)	14.496.104	25,3%	-63%

2	7602'	Απορρίμματα και θραύσματα, από αργίλιο (εκτός από σκουριές, ψήγματα κλπ. που προέρχονται από την κατεργασία σιδήρου και χάλυβα και τα οποία περιέχουν ανακτήσιμο αργίλιο σε μορφή πυριτικών αλάτων, πλινθώματα και παρόμοιες ακατέργαστες μορφές, από λιωμ	5.597.388	9,8%	100%
3	2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	4.087.353	7,1%	206%
4	2826'	Φθοριούχα. Φθοριοπυριτικά, φθοριαργιλικά και άλλα σύμπλοκα άλατα του φθορίου	3.833.884	6,7%	25,6%
5	8903'	Θαλαμηγοί (γιωτ) και άλλα σκάφη αναψυχής ή αθλητισμού. Κωπήλατοι λέμβοι και μονόξυλα (κανώ)	3.537.330	6,2%	20,8%
6	2523'	Τσιμέντα υδραυλικά, στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που δεν είναι σε σκόνη, με την ονομασία clinkers, έστω και χρωματισμένα	3.491.775	6.1%	-0,41%
7	2501'	Αλάτι, στο οποίο περιλαμβάνεται το επιτραπέζιο και το μετουσιωμένο αλάτι, και χλωριούχο νάτριο καθαρό, έστω και σε υδατικό διάλυμα ή με προσθήκη αντισυσσωματικών ουσιών ή ουσιών που εξασφαλίζουν καλή ρευστότητα. Θαλάσσιο νερό	3.268.764	5,7%	46%
8	2306'	Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, έστω και σπασμένα ή συσσωματωμένα με μορφή σβόλων, από την εξαγωγή φυτικών λιπών ή λαδιών (εκτός από σογιέλαιου και αραχιδέλαιου)	2.454.960	4,3%	719%
9	0804'	Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες, αχλάδια των ποικιλιών avocats και goyaves, μάγκες και μαγγούστες, νωπά ή ξερά	1.753.223	3,1%	-15,6%
10	7404'	Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό (εκτός από ακατέργαστους όγκους [πλινθώματα] ή εκτός από παρόμοιες ακατέργαστες μορφές, από ρευστοποιημένα απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό, εκτός από τέφρες και κατάλοιπα (σκωρίες) που περιέχουν χαλκό, καθώς κα	1.589.016	2,8%	-10,2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στις πρώτες θέσεις των εισαγωγών μας βρέθηκαν επίσης οι κατηγορίες πετρελαιοειδών όπως «2709» Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο) αν και με πτώση 63% και στην τρίτη θέση η κατηγορία «2711» Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες. Δεύτερη θέση στις εισαγωγές καταλαμβάνει με σημαντική άνοδο η κατηγορία 7602 'Απορρίμματα και θραύσματα, από αργίλιο'. Ακολουθεί η κατηγορία «2826» Φθοριούχα. Φθοριοπυριτικά, φθοριαργιλικά και άλλα σύμπλοκα άλατα του φθορίου με άνοδο 25% και στην πέμπτη θέση η κατηγορία «Θαλαμηγοί και άλλα σκάφη αναψυχής ή αθλητισμού, κανώ κλπ» με ετήσια άνοδο 20%. Πτώση παρουσίασαν οι εισαγωγές χουρμάδων (15%) και των απορριμμάτων και θραυσμάτων από αργίλιο (10%). Τέλος εντυπωσιακή άνοδο 706% σημείωσε η κατηγορία 2306 'Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα'.

Συμπερασματικά εξακολουθούμε να θεωρούμε ότι παρά το μικρό της μέγεθος, την υποτίμηση του τυνησιακού νομίσματος και τα μέτρα εξισορρόπησης του εμπορικού της ελλείμματος που λαμβάνονται κατά καιρούς και τα οποία έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις ελληνικές εξαγωγές, η Τυνησιακή αγορά παρουσιάζει μακροπρόθεσμα θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά και φάρμακα αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγίμων προϊόντων.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι επαφές και η διερεύνηση της τυνησιακής αγοράς μέσω διοργάνωσης επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχής σε εδώ διεθνείς εκθέσεις καθώς και η συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε διαγωνισμούς προμηθειών ή ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών σε διεθνείς διαγωνισμούς δημοσίων έργων, όπως πχ στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης αποβλήτων και λιμενικών έργων.

2. Προτάσεις για αύξηση εξαγωγών

Η χώρα είναι ίση σχεδόν σε πληθυσμό με την Ελλάδα και παράγει πολλά ομοειδή προϊόντα, κυρίως γεωργικά. Τα γεωργικά προϊόντα που εισάγονται στην Τυνησία εξαιρούνται από τη Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ε.-Τυνησίας και επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς. Ένα μεγάλο μέρος των εξαγωγών μας στηρίζεται σε πρώτες ύλες οι οποίες έχουν διακυμάνσεις σύμφωνα με τις ανάγκες της εγχώριας παραγωγής ή είναι εύκολο να βρεθούν σε άλλες χώρες με χαμηλότερες τιμές.

Για τη σταθεροποίηση των εξαγωγών μας η συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, η διοργάνωση εμπορικών αποστολών, οι μεμονωμένες επισκέψεις επιχειρηματιών αποτελούν το πρώτο βήμα για την προσέγγισή της αγοράς.

Προϊόντα που θα μπορούσαν να έχουν καλές προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές είναι: Δημητριακά, ιδιαίτερα σε περιόδους ξηρασίας (σίτος, κριθάρι, αραβόσιτος), φυτικά έλαια, βαμβάκι, ιατρικά μηχανήματα, φάρμακα και προϊόντα φαρμακείου, δομικά υλικά (αλουμίνιο, χάλυβας, μάρμαρο, πλαστικό, είδη θερμομόνωσης, ξυλεία), καπνός - τσιγάρα, τηλεπικοινωνιακό υλικό, συσκευές κλιματισμού-θέρμανσης (θερμοσίφωνες), αρδευτικά συστήματα, γεωργικός εξοπλισμός, (π.χ. θεριστικές μηχανές, τρακτέρ) είδη υγιεινής, βαμβάκι - υφάσματα, προϊόντα βιοτεχνολογίας και εντομοκτόνα, παρασιτοκτόνα, γεωργικά φάρμακα.

Επισημαίνονται οι ευκαιρίες **συμμετοχής ελληνικών εταιριών σε έργα υποδομής**, κυρίως σε αυτά που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε., την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Η Ελλάδα δεν είναι μέλος της Αφρικανικής Τράπεζας Επενδύσεων, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η συμμετοχή ελληνικών εταιριών στα χρηματοδοτούμενα από την Τράπεζα έργα. Αυτό θα μπορούσε να ξεπεραστεί με την **δημιουργία κοινών επιχειρήσεων (joint ventures)** ελληνικών κατασκευαστικών με μεγάλες τунησιακές με σκοπό την κατάκτηση της αφρικανικής αγοράς.

Οι Τυνήσιοι ενδιαφέρονται και για μεταφορά τεχνογνωσίας σε τομείς όπου Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα π.χ. στη γεωργία, στον τουρισμό, στη διαχείριση λιμένων.

3. Επενδύσεις

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του αρμόδιου Γραφείου Foreign Investment Promotion Agency «FIPA-Tunisia» <http://www.investintunisia.tn> οι ελληνικές επενδύσεις – εκτός του τομέα ενέργειας (για τον οποίο δεν μας διέθεσαν στοιχεία) ως τα τέλη του 2020 είχαν ως εξής: αριθμός επενδύσεων 10, επενδεδυμένο κεφάλαιο (ΑΞΕ) 22,72 εκ. τунησιακά δηνάρια (7,144 εκ. ευρώ περίπου), σε εταιρείες που το σύνολο των επενδεδυμένων κεφαλαίων φθάνει τα 64,345 εκ. τунησιακά δηνάρια (20,23 εκ. ευρώ περίπου) και προσφέρουν απασχόληση σε 627 άτομα.

Ευκαιρίες παρουσιάζονται στους τομείς των κατασκευών, των δομικών υλικών, της ναυτιλίας, των υδρογονανθράκων, της παραγωγής ενέργειας, των ΑΠΕ, της αεροπλοΐας, των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και σε βιομηχανίες έντασης εργασίας με εξαγωγικό προσανατολισμό όπως η κλωστοϋφαντουργία και ορισμένες βιομηχανίες μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Επενδύσεις Τυνήσιων στην Ελλάδα: Η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας θέτει περιορισμούς για τις επενδύσεις των τунησιακών επιχειρήσεων στο εξωτερικό (οι περιορισμοί αφορούν το μέγεθος των επιχειρήσεων και τη μεταφορά των κεφαλαίων). Αναφέρεται, ενδεικτικά, ότι η μεταφορά κεφαλαίων τунησιακών εταιριών για επενδύσεις στο εξωτερικό, με ορισμένες εξαιρέσεις, υπόκειται σε περιορισμούς που έχουν σχέση με τον κύκλο εργασιών κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση καθώς και το σκοπό μεταφοράς των κεφαλαίων: χρηματοδότηση υποκαταστημάτων, θυγατρικών εταιριών ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις του εξωτερικού.

4. Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας

Κατά το 2022, το σχέδιο δράσης προσαρμόστηκε στις πρωτόγνωρες και εξαιρετικές συνθήκες που διαμόρφωσε η πανδημία του Covid – 19. Επίσης, η χώρα δοκιμάζεται από μια παρατεταμένη πολιτική κρίση με μεγάλες συνέπειες στην οικονομία και κατ' επέκταση στις διμερείς σχέσεις.

- Συμμετοχή στις τακτικές συναντήσεις και κοινές δράσεις με συναδέλφους εμπορικούς Συμβούλους Κ-Μ της ΕΕ και της εδώ Αντιπροσωπείας της ΕΕ για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές εταιρείες και οι επενδυτές και ενημέρωσης για εξελίξεις στην Τυνησία.
 - Συμμετοχή Διεθνής Έκθεση Κατασκευών και Κτιρίων «CARTHAGE»
 - Έρευνα αγοράς και παρουσίαση του κλάδου «Αγορά Δημητριακών της Τυνησίας»
 - Συμμετοχή στο Επενδυτικό Συνέδριο “Tunisia Investment Forum 2022”
 - Σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης για την Τυνησιακή Οικονομία και τις Διμερείς Σχέσεις για το 2021
 - Επικαιροποίηση Οδηγού Επιχειρείν για το 2022
 - Τακτική Ενημέρωση για πορεία τунησιακής οικονομίας και επιπτώσεων πολέμου στην Ουκρανία
 - Συμμετοχή στην ημερίδα Σχέδιο “Στρατηγική Βιομηχανίας και Καινοτομίας, Horizon 2035” Τυνησίας
- Το 2021 το Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας **επεξεργάστηκε πάνω από 50 αιτήματα ελληνικών επιχειρήσεων** που αφορούσαν σε πληροφόρηση για την τунησιακή αγορά, εύρεση συνεργατών επίλυση διαφορών, συνδρομή σε πρακτικές ανάγκες κατά την εδώ

επίσκεψη επιχειρηματιών κ.α. Στην Τυνησία δεν υπάρχουν ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων με υψηλό βαθμό αξιοπιστίας. Οι απαντήσεις στα αιτήματα των επιχειρηματιών προκύπτουν μετά από έρευνες αγοράς, έρευνα σε εξειδικευμένα περιοδικά, οδηγούς εκθέσεων, τηλεφωνική επικοινωνία κ.τ.λ.

- Αντίστοιχα υπήρξε **συστηματική ενημέρωση Τυνησίων επιχειρηματιών** που ενδιαφέρθηκαν για ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες, ενημέρωση τυνησιακών φορέων για εκδηλώσεις Αραβοελληνικού Επιμελητηρίου, ψηφιακές Εκθέσεις στην Ελλάδα (Food market Show).
- Το Γραφείο ΟΕΥ συνέταξε, απέστειλε σε φορείς στην Ελλάδα και ανήρτησε στον ιστότοπο AGORA την **ετήσια Έκθεση για την Τυνησιακή Οικονομία** και για την εξέλιξη των διμερών εμπορικών και οικονομικών σχέσεων για το 2020. Επίσης, προέβη σε αναθεώρηση και επικαιροποίηση του **Οδηγού Επιχειρείν Τυνησίας για το 2022**.
- Επίσης, εκπόνησε **τρεις κλαδικές μελέτες** που απεστάλησαν σε αρμοδίους επαγγελματικούς φορείς και ενώσεις και δημοσιεύθηκαν στον κόμβο Agora του ΥΠΕΞ ήτοι για τον **τομέα της των φαρμάκων και της φαρμακοβιομηχανίας στην Τυνησία, την παραγωγή ελαιοκομικής περιόδου της Τυνησίας 2021-2022 και τις προοπτικές του τυνησιακού τουρισμού**. <https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/78382>, <https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/77806> <https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/75234>
- 23-29/5 Διεθνής Έκθεση Κατασκευών και Κτιρίων «CARTHAGE» η οποία από το 1993 και πραγματοποιείται ανά διετία. Φέτος υπήρξε και ελληνική συμμετοχή αφενός με την ελληνική εταιρεία “Isomat” που συμμετείχε με περίπτερο με επικεφαλής κ. Elias Elhechemi, Area Export Manager και εδώ αντιπρόσωπό της και την τυνησιακή εταιρεία «Perla» ιδιοκτησίας ελληνοτυνησιού κ. Anis Samara η οποία κατά καιρούς εισάγει και ελληνικά προϊόντα. Το Γραφείο μας συμμετείχε κατόπιν προσκλήσεως των ελληνικών εταιρειών με παρουσία στα περίπτερα, υποστήριξη των εκθετών, συναντήσεις με πελάτες και σχετική δικτύωση
- Έρευνα αγοράς και παρουσίαση του κλάδου «Αγορά Δημητριακών της Τυνησίας»
- Ενημέρωση και Ενθάρρυνση για συμμετοχή ελληνικών εταιρειών στη Διεθνή Έκθεση “Interpain EXPO” σχετικά με την αρτοποιία, τη ζαχαροπλαστική, τη σοκολατοποιία, την εστίαση και τον εξοπλισμό ξενοδοχείων, από 27-30 Οκτωβρίου 2022, στον εκθεσιακό χώρο της πόλης Sousse, η οποία αποτελεί βασικό τουριστικό κέντρο της χώρας.
- Συνάντηση των φορέων της μεσογειακής δράσης SIRCLES, Συμμετοχή Γραφείου ΟΕΥ και στήριξη της ελληνικής αντιπροσωπείας. Στην πόλη Bizerte της Τύνιδας έλαβε χώρα, στις 9/6, συνάντηση των φορέων της μεσογειακής δράσης SIRCLES Supporting Circular Economy Opportunities for Employment and Social Inclusion που υλοποιείται σε επτά μεσογειακές χώρες (Ισπανία, Ελλάδα, Παλαιστίνη, Ιορδανία, Λίβανος, Τυνησία, Ιταλία, <https://www.enicbcmmed.eu/projects/sircles>). Στην εκδήλωση, που κατόπιν προσκλήσεως παρευρέθη και ο υπογράφων εκπροσωπώντας την Πρεσβεία, έγιναν

παρουσιάσεις των πιλοτικών προγραμμάτων στις μεσογειακές χώρες που υλοποιούνται. Η ελληνική αποστολή με επικεφαλής τον καθηγητή του ΕΜΠ κ. Γεράσιμο Λυμπεράτο, παρουσίασε την ελληνική δράση στην κοινότητα Κόρθι της Άνδρου, η οποία θεωρήθηκε μια από τις πιο συγκροτημένες από όσες παρουσιάστηκαν στην ημερίδα.

- Συμμετοχή στην παρουσίαση του επίσημου αναπτυξιακού προγράμματος «Στρατηγική Βιομηχανίας και Καινοτομίας, Horizon 2035» που εκπονήθηκε από το Υπουργείο Βιομηχανίας, Ορυχείων και Ενέργειας σε συνεργασία με την African Development Bank - ADB με την παρουσία της Τυνησίας Π/Θ κας Nejla Bouden, Τύνιδα στις 6/7,
- Έρευνα, καταγραφή και ενημέρωση για γαλακτοκομικά προϊόντα που χρησιμοποιούν όνομα «Φέτα» και «Ελληνικού Τύπου» γιαούρτι. Έγγραφό μας Α.Π.: Φ. 2018/43/29.4.2022
- Έρευνα και Ενημέρωση για Εξαγωγή Ελαιολάδου Ελαιοκομικής Περιόδου Τυνησίας 2021-2022 Α.Π.: Φ. 1421 / 38/7.4.2022
- Το Γραφείο μας πληροφόρησε τους αρμόδιους συλλογικούς φορείς και τα Επιμελητήρια της χώρας μας για τους σημαντικούς δημόσιους διαγωνισμούς (λ.χ. ανανεώσιμη ενέργεια) που έλαβαν χώρα στην Τυνησία κατά το 2022 και τα προγράμματα διδυμοποιήσεων που εφαρμόζει η Ε.Ε. Όλες οι σχετικές ενημερώσεις αναρτήθηκαν στην ηλεκτρονική πύλη “Agora”.
- Συνεχίστηκε η συνεργασία, **η συμμετοχή στις τακτικές συναντήσεις και κοινές δράσεις με συναδέλφους εμπορικούς Συμβούλους Κ-Μ της ΕΕ και της εδώ Αντιπροσωπείας της ΕΕ** για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές εταιρείες και οι επενδυτές. Ενδεικτικά αναφέρεται η δράση για άρση μη δασμολογικών εμποδίων που η τυνησιακή πλευρά λαμβάνει κατά καιρούς ως μέτρα περιορισμού εισαγωγών και μείωσης εμπορικού ελλείμματος.
- **Επαφές με εδώ κατάστημα αφορολογήτων Hamila** [http:// www.dutyfree.com.tn/](http://www.dutyfree.com.tn/) καθώς και με το διεθνές κατάστημα αφορολογήτων ειδών Diplomatic Supply Service <https://diplomatic.com/> για συμπερίληψη ελληνικών τροφίμων και ποτών.
- Επιπλέον, το Γραφείο μας απάντησε και σε **αιτήματα Λιβύων επιχειρηματιών** που ενδιαφέρονται για συνεργασία με ελληνικές επιχειρήσεις. Αντίστοιχα ενημερώσαμε τα λιβυκά επιμελητήρια για όλες τις ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις του Αραβοελληνικού Επιμελητηρίου και των διεθνών Εκθέσεων στη χώρα μας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1. Αύξηση παραγωγής φωσφορικών αλάτων της Τυνησίας

Η Τυνησία υπήρξε για σειρά ετών η 5η παραγωγός χώρα σε φωσφάτα (φωσφορικά άλατα) που χρησιμοποιούνται κυρίως σε λιπάσματα και ζωοτροφές και αποτελούν μια από τις κύριες πηγές συναλλάγματος στη χώρα. Το 90% της παραγωγής υπόκειται σε επεξεργασία για την παραγωγή λιπασμάτων, τα οποία εξάγονται σε περισσότερες από 50 χώρες. Ως έχει, τα φωσφορικά άλατα αντιπροσωπεύουν το 2% του ΑΕΠ της Τυνησίας και απασχολούν περίπου 27.000 άτομα. Τα τελευταία χρόνια, η παραγωγή μειώθηκε απότομα λόγω κυρίως των επαναλαμβανόμενων τοπικών εργατικών κινητοποιήσεων.

Η επιχείρηση φωσφάτων Compagnie des Phosphates de Gafsa (CPG), <http://www.cpg.com.tn> είναι ο αποκλειστικός οργανισμός για την εξόρυξη και έχει ετήσια παραγωγική ικανότητα 8 εκ. τόνων παρόλα αυτά τα τελευταία έτη η παραγωγή έχει πέσει στο μισό. Η CPG εφοδιάζει τις βασικές βιομηχανίες λιπασμάτων, Groupe Chimique Tunisien (GCT) <http://www.gct.com.tn/accueil/>, <http://www.gct.com.tn/produits-services/contacts-commerciaux/> Tuniso-Indian Fertilizers TIFERT και την μικρότερη Tunisie Engineering & Construction, Industrielle TECI <http://teci.com.tn/contact/>.

Το Groupe Chimique Tunisien (GCT) είναι μια δημόσια εταιρεία, η οποία μετατρέπει τα φυσικά φωσφορικά που εξάγονται από τη λεκάνη εξόρυξης της περιφέρειας Gafsa σε διάφορα εμπορεύσιμα φωσφορικά προϊόντα, συγκεκριμένα φωσφορικό οξύ, φωσφορικά λιπάσματα (Diammonium phosphate - DAP, Super triple phosphate - TSP, Dicalcium phosphate- DCP) και άλλα προϊόντα (νιτρικό αμμώνιο και ζωοτροφές). Οι εξαγωγές προς την Ευρώπη αντιπροσωπεύουν περίπου το 40% των συνολικών εξαγωγών, κατανεμημένες ως εξής: Γαλλία 50%, Ιταλία 40%, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο από 5% έκαστη. Το GCT έχει τέσσερις βιομηχανικούς πόλους που βρίσκονται στο Sfax και στο M'dhilla (εργοστάσια TSP), στο Gabès (εργοστάσια φωσφορικού οξέος, DAP, DCP και αμμωνιτρικών) και στο Skhira (εργοστάσιο φωσφορικού οξέος). Σε ό,τι αφορά τα εισαγόμενα λιπάσματα τούτα προέρχονται κυρίως από τη Ρωσία, γεγονός που θα δημιουργήσει προβλήματα για τους καταναλωτές αυτών.

Μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία, και τις παγκόσμιες ανάγκες για αύξηση της αγροτικής παραγωγής, η Τυνησία επιδιώκει να ανακτήσει τη θέση της ως κορυφαίος εξαγωγέας για να επωφεληθεί από την απότομη αύξηση των τιμών των λιπασμάτων λόγω του πολέμου. Η παραγωγή φωσφορικών αλάτων της Τυνησίας διπλασιάστηκε σε 1,3 εκατομμύρια τόνους το πρώτο τρίμηνο του 2022, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι. Η Compagnie des Phosphates de Gafsa στοχεύει να παράγει 5,5 εκ. τόνους φωσφορικών αλάτων φέτος σε σύγκριση με 3,7 εκ. τόνους πέρυσι. Η αύξηση της παραγωγής και της εξαγωγής φωσφορικών αλάτων θα δώσει πολύτιμη ώθηση στην οικονομία της Τυνησίας, η οποία διέρχεται μια μακρά και πολυπαραγοντική κρίση. Επομένως, θεωρούμε ότι η Τυνησία θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελέσει προμηθευτή της χώρας μας στον τομέα αυτό, με την προϋπόθεση να υπάρξει έγκαιρος προγραμματισμός και παραγγελίες από τους Έλληνες εισαγωγείς, δεδομένου και του διαγραφόμενου έντονου διεθνούς ανταγωνισμού.

2. Κλαδικές Μελέτες Γραφείου ΟΕΥ

Το Γραφείο ΟΕΥ, πέραν της τακτικής οικονομικής πληροφόρησης που παρέχει μέσω του κόμβου Agora <https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/873> έχει εκπονήσει και μελέτες για επί μέρους κλάδους ως κάτωθι:

Η Αγορά Δημητριακών της Τυνησίας
<https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/79648>

Ο Φαρμακευτικός τομέας στην Τυνησία
<https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/78382>

Έρευνα Αγοράς για την Παραγωγή Ελαιοκομικής Περιόδου Τυνησίας 2021-2022
<https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/77806>

Ο τομέας της Κλωστοϋφαντουργίας και της Βιομηχανίας Ενδυμάτων στην Τυνησία
<https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/72745>

Οι προοπτικές του τυνησιακού τουρισμού.
<https://agora.mfa.gr/infofiles-menu/infofile/75234>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ως συμπεράσματα έπειτα απο την υγειονομική κρίση του Covid 19 και τον αντίκτυπό της στην τυνησιακή οικονομία καθώς και με τις έντονες πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις, τα συμπεράσματά μας παραμένουν σταθερά κατά τα τελευταία χρόνια: Παρά το μικρό της μέγεθος και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία, θεωρούμε ότι η Τυνησιακή αγορά αξίζει να βρεθεί στο στόχαστρο των Ελλήνων εξαγωγέων τα επόμενα χρόνια. Και τούτο διότι παρουσιάζει θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά και φάρμακα αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγικών προϊόντων.

Σε περίπτωση σύναψης του νέου προγράμματος χρηματοδότησης από το ΔΝΤ και υλοποίησης των απαιτούμενων μεταρρυθμίσεων και θα επέλθει βελτίωση των οικονομικών δεικτών και επιτάχυνση της ανάπτυξης και συνδυαστικά θα συμβάλλουν σε αυτή την προοπτική.

Πρέπει πάντως επί του παρόντος να αναφερθεί ότι διαγράφονται δύο βασικές δυσκολίες: α) η χαμηλή ισοτιμία του τυνησιακού δηναρίου έναντι του ευρώ που καθιστά τα εισαγόμενα προϊόντα ιδιαιτέρως ακριβά και οι Τυνησιοί εισαγωγείς ασκούν πιέσεις για χαμηλότερες τιμές από τους ξένους προμηθευτές. β) η κυβερνητική προσπάθεια μείωσης του εμπορικού ελλείμματος και η συνολική πολιτική αποθάρρυνσης των «μη ζωτικής σημασίας» εισαγωγών. Και τα δύο αυτά «εμπόδια» πάντως έχουν συγκυριακό χαρακτήρα και πιθανώς οι εξελίξεις στην τυνησιακή και παγκόσμια οικονομία θα τα ανατρέψουν.

Προς την περαιτέρω αύξηση της ελληνικής παρουσίας στην Τυνησιακή αγορά θα μπορούσαν να αναφερθούν η συμπερίληψη της Τυνησίας στα προγράμματα εμπορικών αποστολών των ελληνικών φορέων εξωστρέφειας, η συμμετοχή των ελληνικών εταιρειών σε εκθέσεις στην Τυνησία και σε διεθνείς διαγωνισμούς κρατικών τυνησιακών οργανισμών και η διερεύνηση δυνατοτήτων συνεργασίας με εγχώριες εταιρείες με σκοπό την υλοποίηση κοινών δράσεων σε γειτονικές και λοιπές αφρικανικές χώρες. Το τελευταίο ισχύει για τις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες.

Γενικότερα λόγω των ιδιομορφιών της αγοράς και της ιδιαίτερης επιχειρηματικής κουλτούρας θα πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά ότι απαιτείται υπομονή και επιμονή, μακροχρόνια προοπτική και προσοχή και κάθε δυνατή διασφάλιση των συναλλαγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

1. Ελληνικές Αρχές

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΥΝΙΔΑΣ

6, Rue Saint Fulgence - Notre Dame 1082 Tunis, Tunisie

Τηλέφωνα: (00216 71)288411, 288890, 288608, Email: gremb.tun@mfa.gr

<https://www.mfa.gr/missionsabroad/en/tunisia-en>

Γραφείο Οικονομικών Εμπορικών Υποθέσεων

Τηλέφωνα (00216 71)0021671846632, 0021671288411, E-mail: grtradetun@mfa.gr

2. Τυνησιακές Αρχές

Πλήρης Κατάλογος των Τυνησιακών Υπουργείων και Διευθύνσεων αυτών από την κεντρική ιστοσελίδα της Κυβέρνησης <http://fr.tunisie.gov.tn/>
<http://fr.tunisie.gov.tn/9-annuaire-des-ministaires.htm>

3. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

CCIT : Chambre de Commerce et d'Industrie de Tunis

31, Av de Paris - 1000 – Tunisie, Tel: (+216) 71 247 322

Fax: (+216) 71 339 422 / 354 744/ 247 288 (Promotion)

E-mail: ccitunis@planet.tn, promotion.internationale@ccitunis.org.tn,

nadia.information@ccitunis.org.tn, www.ccitunis.org.tn

CCIS : Chambre de Commerce et d'Industrie de Sfax

10 Rue Moulezem Hamadi Tej / 3018 Sfax

Tél.:74 296 120, Fax:74 296 121, E-mail: ccis@ccis.org.tn, www.ccis.org.tn

CCI : Chambre de Commerce et d'Industrie du Centre

Rue Chedly Khaznadar - 4000 Sousse

Tél.:73 225 182 / 73 225 044, Fax:73 224 227

E-mail: ccic.dcoop@planet.tn, ccis.sousse@planet.tn, www.ccicentre.org.tn

CCI Cap Bon : Chambre de Commerce et d'Industrie du Cap-Bon

10, Avenue Mongi Slim - BP 113- 8000 Nabeul

Tél.:72 287 260 / 72 224 451, Fax:72.287 417

E-mail: cci.capbon@planet.tn, www.ccicapbon.org.tn

CCINE : Chambre de Commerce et d'Industrie du Nord-Est

Angle Rues 1ère mai –Mohamed Ali –Tour Bureaux, Bizerte Centre 7000 Bizerte

Tél.:72 443 011/ 72 431 044, Fax :72432445

E-mail: ccine.biz@gnet.tn, <http://www.ccibizerte.org.tn/>

CCINO : Chambre de Commerce et d'Industrie du Nord-Ouest

Rue Hédi Chaker - 9000 Béja, Tél.:78 456 261/ 78 458 458

Fax:78 455 789 E-mail: ccino.beja@hexabyte.tn, www.ccino.org.tn

CCISE : Chambre de Commerce et d'Industrie du sud-est
202 Avenue Farhat Hached - 6000 Gabès, Tél.:75 274 900, Fax:75 274 688, 275 850
E-mail: ccise.abdallahhounaida@gnet.tn, ccise@gnet.tn, www.ccise.org.tn

CCISO : Chambre de Commerce et d'Industrie du Sud Ouest
Rue des Nil - BP 46 - 2100 Gafsa
Tél.:76 226 650, Fax:76 224 150,
E-mail: cciso.g@planet.tn, contact@cciso.org, www.cciso.org

4. Τράπεζες

AMEN BANK

Site Web : www.amenbank.com.tn

ARAB TUNISIAN BANK

Site Web : atb.com.tn

NORTH AFRICA INTERNATIONAL BANK - NAIB BANK

Site Web : www.naibank.com

BANQUE TUNISO-LIBYENNE

Site Web : www.btl.com.tn

**ASSOCIATION PROFESSIONNELLE TUNISIENNE DES
BANQUES & DES ETABLISSEMENTS FINANCIERS**

Site Web : www.apbt.tn

ATTIJARI BANK

Site Web : www.attijaribank.com.tn

BANQUE CENTRALE DE TUNISIE, BCT

Site Web : www.bct.gov.tn

**BANQUE DE FINANCEMENT DES PETITES ET
MOYENNES ENTREPRISES, BFPME**

Site Web : www.bfpme.com.tn

BANQUE DE L' HABITAT, BH

Site Web : www.bh.com.tn

BANQUE DE TUNISIE, BT

Site Web : www.bt.com.tn

BANQUE FRANCO-TUNISIENNE, BFT

Site Web : www.zawya.com

BANQUE INTERNATIONALE ARABE DE TUNISIE, BIAT

Site Web : www.biat.com.tn

BANQUE NATIONALE AGRICOLE, BNA

Site Web : www.bna.com.tn

BANQUE TUNISIENNE DE SOLIDARITE, BTS

Site Web : www.tunisieprojet.com

BANQUE ZITOUNA

Site Web : www.banquezitouna.com

STE TUNISIENNE DE BANQUE , STB

Site Web : www.stb.com.tn

**UNION BANCAIRE POUR LE COMMERCE ET
L' INDUSTRIE , UBCI**

Site Web : www.ubcinet.net

UNION INTERNATIONALE DES BANQUES, UIB

Site Web : www.uib.com.tn

5. Διοργανωτές Εκθέσεων

Εταιρία Διεθνών Εκθέσεων Τύνιδας (Société des Foires Internationales de Tunis)

<http://www.fkram.com.tn/>

Εταιρία MAP (Marketing Advertising and Publishing) <http://www.mit-med.com.tn>

Le centre Tunisien des Foires , Expositions et Congrès “ CTFexpo” <http://www.ctfexpo.com/>

The International Fairs & Exhibitions Tunisia “I.F.E Tunisia”

<https://www.ifetunisia.com/en/home/>

Διεθνής Έκθεση Sfax <http://www.foiredesfax.com/>

Διεθνής Έκθεση Sousse <https://fr-fr.facebook.com/foire.int.sousse/>

Επίσης διοργανωτές εκθέσεων Εκθέσεων είναι και τα Επιμελητήρια καθώς και η Ένωση Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA). <http://www.utica.org.tn/Fr/#?>

6. Ξενοδοχεία

Tunis

Hotel Golden Tulip Carthage

<http://www.goldentulipcarthagetunis.com/>

Laico Tunis

<http://laicotunis.infotike.com/>

The Residence Tunis

<http://cenizaro.com/theresidence/tunis/contact>

LE PALACE Tunis

<http://lepalace-gammarth.com/index.php/contact-page/>

Mövenpick Hotel Gammarth Tunis

<http://www.movenpick.com/en/africa/tunisia/la-marsa/hotel-tunis-gammarth/overview/>

Mövenpick Hotel Lake Tunis

<https://www.movenpick.com/en/africa/tunisia/tunis/hotel-du-lac-tunis/overview/>

Sheraton Tunis Hotel

<https://www.facebook.com/sheratontunis/>

Villa Didon Carthage

<http://www.villadidoncarthage.com>, Te l 00216, 71733433, Fax 71733488

EL MOURADI Hotels

<http://www.elmouradi.com/info/contact.aspx?user=869&curr=1&ilng=2>

Four Seasons Hotel Tunis

<https://www.fourseasons.com/tunis/>

Carthage Thalasso resort

<http://carthagethalassoresort.com/>

Regency Tunis

<http://regencytunis.com/>

Ramada Plaza

www.ramada.com

Golden Tulip El Mechtel

<https://el-mechtel.goldentulip.com/en-us/>

Dar El Marsa

<http://www.darelmarsa.com/>

El Mouradi Hotel Africa

<http://mouradihotel.tunis.com-tunisia.com/en/>

Le Consul

www.residenceleconsul.com

Bizerte

Bizerta Resort

<http://www.bizertaresort.com/contact.html>

Tabarka

Dar Ismail resort

<http://www.darismailhotels.com/info/contact.aspx?user=716&curr=3&lng=2>

HOTEL LA CIGALE

<http://www.lacigaletabarka.com/contact/>

Hammamet

Resort Golden Tulip Taj Sultan

<https://taj-sultan.goldentulip.com/en-us>

Hasdrubal Thalassa & Spa Hotels (Hammamet, Djerba etc)

<http://www.hasdrubal-thalassa.com/>

La Badira

<https://www.labadira.com/en>

MEDINA Solaria Hotel

<http://www.medina.com.tn/en/hotel/hotel-solaria-thalasso/contact-97.html>

Le Royal Hotels & Resorts – Hammamet

<http://www.leroyal-hammamet.com/thecomplex.asp>

Djerba

Rym Seabel Hotel

<http://www.seabelhotels.com/fr/seabel-hotels/contact-us/>

Radisson Blu Palace Resort & Thalasso, Djerba

<https://www.radissonblu.com/en/resort-djerba/contact>

Mahdia

RIU EL MANSOUR MAHDIA

<http://www.elmansour-hotel.com/contact.php>

Mahdia Palace

<http://mahdiapalace.com/EN/index.html>

Sousse

Sousse Palace Hôtel & Spa

<http://www.hotelsoussepalace.com/en/>

Marhaba Hotels

<http://www.marhabahotels.tn/contact.php>

Monastir

Groupe Thalassa Hotels

<http://www.thalassa-hotels.com/>

Skanes Sérail

<http://www.skanes-serail.com/contact.php>

7. Διπλωματικές Αποστολές

Όλες οι ξένες Διπλωματικές Αποστολές στην Τύνιδα εμπεριέχονται στον ακόλουθο σύνδεσμο του τунησιακού ΥΠΕΞ

<https://www.diplomatie.gov.tn/nc/e-services/liste-diplomatique/missions-diplomatiques-accreditees-a-tunis/>

8. Πληροφόρηση για Τυνησιακή Αγορά

EuroMed Trade Helpdesk

Ιδρύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το International Trade Center. Μέσω δωρεάν εγγραφής παρέχονται βασικές πληροφορίες για την αγορά, τους δασμούς και τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής. euromed.macmap.org

Market Access Database (MADB)

Δασμολόγιο και διαδικασίες εισαγωγής προϊόντων όχι μόνο στην Τυνησία αλλά γενικότερα σε τρίτες χώρες <http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

E.E και Τυνησία

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/tunisia/>

<https://ue-tunisie.org/>

EuroMed Trade Helpdesk euromed.macmap.org
Delegation of the European Union to Tunisia
https://eeas.europa.eu/delegations/tunisia_en
Νέας διαδικτυακή πύλη της Ε.Ε.: Access2Markets <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/>

Βάσεις Δεδομένων για Αναζήτηση Τυνησιακών Εταιρειών

Κατάλογος τυνησιακού Υπουργείου Βιομηχανίας με τυνησιακές βιομηχανίες ανά κλάδο
<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/dbi.asp?idsect=08&sde=&gvt=&dlg=&pys=&exp=&EP=&c1=&c2=&e1=&e2=>
Κατάλογος Εταιρειών
<http://www.tunisieindex.com/entreprises/>
Κατάλογος Εταιρειών
<http://www.made-in-tunisia.net/>
Βασικός έλεγχος νομικής βάσης τυνησιακών εταιρειών http://www.registre-commerce.tn/search/RCCSearch.do?action=getPage&rg_type=PM&search_mode=NORMAL
Επίσης, η ιδιωτική εταιρεία SORENCO S.A. αναλαμβάνει (με πληρωμή) τη διερεύνηση κατάστασης για τυνησιακές εταιρείες nedra.nasri@sorencocom.tn, <http://www.sorencocom.tn/>
Κατάλογος Εταιρειών
<https://app.dnbhoovers.com/> (με πληρωμή)

Οργανισμοί Υποδοχής Επενδύσεων

Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn (Πληροφόρηση, καθοδήγηση επενδυτών)
The Tunisian Investment Authority (για σχέδια εθνικής σημασίας) <https://www.tia.gov.tn/en>
Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn>
One stop shop για επενδύσεις στη βιομηχανία
Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html> για τουριστικές επενδύσεις
Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/> για επενδύσεις στη γεωργία
Ειδικά κίνητρα για ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης (ZDR) <http://www.parc-activites.tn/index.html>

Άλλοι Σημαντικοί Φορείς

Centre de Promotion des Exportations de la Tunisie, <http://www.cepex.nat.tn/content/accueil>
Tunisian Union of Industry, Trade and Handicrafts UTICA <http://www.utica.org.tn/Fr/>
Tunisian General Labour Union <http://www.ugtt.org.tn/>
ΤΥΝΗΣΙΑΚΑ ΤΕΛΩΝΕΙΑ www.douane.gov.tn
Δασμολόγιο: <https://www.douane.gov.tn/consultation-tarif-2/>
ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ <https://www.imf.org/en/Countries/TUN>
<https://www.imf.org/en/Countries/ResRep/TUN> , IMF DataMapper

Εμπορικό Μητρώο Τυνησίας [RNE Public \(registre-entreprises.tn\)](http://RNE.Public(registre-entreprises.tn))
ΠΥΛΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ www.legislation.tn/fr,
<https://www.jurisetunisie.com/textes/index.html>

INNORPI <http://www.innorpi.tn>

Tunisian Accreditation Council (TUNAC) <http://www.tunac.tn/>

PWC <http://taxsummaries.pwc.com/ID/Tunisia-Corporate-Taxes-on-corporate-income>
<https://www.worldbank.org/en/country/tunisia>

Χρήσιμες Ιστοσελίδες Διαγωνισμών

Ιστοσελίδα δημοσίευσης των προκηρύξεων για έργα στην Τυνησία με αναζήτηση ανά φορέα είναι η www.marchespublics.gov.tn Επίσης η ιστοσελίδα <https://www.tuneps.tn/index.do> επιπλέον οι εξής: www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή)

Διαγωνισμοί για την αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας από ανεξάρτητους παραγωγούς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας <http://www.energymines.gov.tn/web/> Έργα υποδομής χρηματοδοτούμενα από φορείς διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GIZ, η Γερμανική Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας, και η Τράπεζα KFW, ο ιαπωνικός οργανισμός JICA <https://www.jica.go.jp/tunisia/french/activities/activity01.html>, Agence Francaise de Developpement – AFD, <https://www.afd.fr/fr/page-region-pays/tunisie> Όλες οι προκηρύξεις με χρηματοδότηση από την KFW δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα https://www.gtai.de/gtai-en/meta/search/66080!search;eNptj8EKAjEMRP8l5xVURGQ_wB_wKB6y3aiVbromLaKy_24r6EFzzLwJM_OEIzpKCcu0TuqyeSXWQGlgFpUAuUQ_t_jA1ILkT7wzgYuYk9x8Cq81yDZVrk_aKo8RnwZqg6kvMYDEIuchzsEllTHKyQo2dkR2Kg8YxK5qJhRL5vy7Aek49stSTxZOVp7i7l_iM1D0-0848SuZg3cIWWcwjlI0qxc7ooBA2UyHcp4v7jEOQTfe0Jq78e0_QCLiebTg

Επίσης χρηματοδοτήσεις έργων γίνονται και από την Παγκόσμια Τράπεζα, <https://financesapp.worldbank.org/en/countries/Tunisia/> και την Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <http://www.afdb.org>.

